

ШЫҢ

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУҢ КЫЗЫЛ КООРАМ КОМИТЕДИНИҢ БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРЫҢ ДЕПУТАТ АРЫҢЫҢ ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИҢ ОРГАНЫ

1951
ИЮЛЬ
8
ВОСКРЕСЕНЬЕ
№ 134 (2308)
ӨРТӨЗ 20 КӨП.

БО ХУНГУ СОЛУНДА:

«Улустар аразыңа тайбынны быжыглаары дээш» деп делегейниң Сталинчы шаңналдарының талазы-биле комитетте (1 арын).
Бистинь областың колхозтарында (1 арын).
Н. Афонин. — Үренин участкаларыңче улуг кичингей салыры чугула (2 арын).
А. Санчат. — Школаларың белектелинде четпестерни шиптирлиг чайладыр (2 арын).
И. Шикторов. — Волга-Дон каналда (2 арын).

И. Лопсан. — Херегелд кооперациязының белеккөөн каалдырларын быжыглаар (3 арын).
В. Корионов. — Ажылчы аңгы-тайбын дээш демиселчилерин муракчы отряды (3—4 арын).
Ким Ир Сенге болгаш Пын Дэ-хуйге Риджуэйниң харызы (4 арын).
Ким Ир Сенниң болгаш Пын Дэ-хуйниң Риджуэйге харызы (4 арын).
Кореяда болушкуннар (4 арын).

Орук тудуунуң планын күүседир

Областың улус ажыл агымының өзүлдөз болгаш ажылчы чоннарының материалдыг байдалының экинчи чык сөөртүлгөсүн дыка улутгарың.
Чүк сөөртүлгөсүнүн чыл санында өзүлдөз болгаш областың ажыл-агый негелдерин хандырып турар автомашиналарын сан талазы-биле өскөн районнарың область төвү-биле харылзаштырып турар машина оруктарың эки байдалдыг тургузырың негеп турар.

Ажылчы чоннарың депутаттарының чамдык районнар Советтериниң болгаш областың орук килдизиниң талазында орук тудуунуң болгаш септелгезиниң херээн онза багай удуртканың ужурунда орук ажылының 1950 чылдагы планы күүсетимээн, оон түннелинде оруктарың, көвүрүглериниң болгаш паром кежиглерин байдалы кончуп багай болуп турар. Областың оруктары колдуунда хөрүң, даш болгаш сай төктүмээн дыка хей черлерде чалдаан черлер чок, бар-дыа болза, олар үрелген деп чүве билдинтир болгай.

Оруктарың чогуур ажалгалзының чогу болгаш чугула септелгелерин чогуур өйдүдө кылбайн турарыңдан оруктар ам-даа үрелп турар болгаш чүк сөөртүлгөсүнүн эң чугула үзүндө чазың, күзүң кончуп бергелдешкениңге таваргып турар. Оруктарың багай чогуур автомашиналарың дүргөдөлиң кудуладалып, чүк болгаш кичи сөөртүлгезин оожумнадып, кывар материалды артыкка чарыгдарың болгаш автомашинаның эрте үрелирин болдуруп турар.

Оруктарың бүгү байдалың үндөзүндө экинчидер сорулга-биле Ажылчы чоннарың депутаттарың область күүсүмү областың оруктарың экинчидер дугайында капитал ажылдарың кылырың улус ажыл-агыйының 1951 чылдагы планында көргөң.

Во чылын 30 километр орукка үүрмек сай төг тургаш кылдыр, 24 көвүрүглер тудар болгаш бир ча паром кежиг немей тургузар ужурулду.

230 километр орукту, элээн хей көвүрүглерин болгаш паром кежиглерин шурут чаартып кылдыр болгаш септээр.

Орук ажылдарың планын күүседир-биле 1951 чылда 3000 кубометр үүрмек сай довуракты септээр болгаш кылдыр оруктар чыныга дажыры болгаш 53 муң күш-ажыл күнүң ыяавыла күүседир негетиниң турар. Орук тудуунуң материалдарын сөөртүрүңге албан бүүдүрүгелериниң транспортун ыяавыла кириштирген турар ужурулду.

Ажылчы чоннарың депутаттарының область Советиниң күүсүмү бо чылдың май 3-те үчдүргөн шиптирлинде районнарда орук тудуунуң талазы-биле ажылдык толаргай планыңа, кандай ажыл кылырың, херегелтинер ажылчы күжүң болгаш транспорттуң саның айтып бергөң.

Районнар Советтериниң күүсүмү болгаш областың орук килдизин май айның 20-ден орай эвес орук септелгезинче көдөз чурттакчыларың, чүк болгаш автомобиль транспортунуң массалыг үнүшкүңүн организаастааш, ол ажылды бо чылдың август 1-ге чедир азы тараа ажаап алышыңың болгаш тараа белектелиңде бетинде доозар дүргөдөлиг турганнар, ыңдыг-даа болза, ажылчы чоннарың депутаттарының чамдык районнар Советтериниң талазында улус ажыл-агыйының ол хире чугула сорулгаларың үнөүлгөсүнүн болгаш областың болгаш районнарың орук килдизиниң багай ажылының түннелинде орук-тудуушкунуңун ажыл планының күүсүлдөз кончуп оожум чоруп турар.

Септээр ужурулду 230 километр оруктуң июль 15-ке чедир чүгле 65 километрин септээр. Тудуг ылазы болгаш үүрмек сай сөөртүрү талазы-биле онаалга күүсетимейн турар. Орук септелгезинче ажылдаар күш ажыл хүнү чүгле 15 хуу күүсетингөң.

Орук тудуунуң ажылың Барың-

Хемчик, Каа-Хем, Чөөн-Хемчик, Тес-Хем, Өвүр, Таңды болгаш Кызыл районнары кончуп багай чорудуп турар. Ол районнарда ажылчы күжүң болгаш транспортту орук тудуунга ыяавыла кириштирер ажылды ам-даа организааставаан.

Ол болза, орук тудуушкун ажылының планын күүседир дугайында районнар болгаш көдөз (суму) Советтер күүсүмнаның харысылга чок ажылын херечилеп турар-дыр. Кызылдың көдөз районунда Чкалов аттыг, «Чербы» база «Совет Тыва» болгаш «ТАРН 12 дуулар улуг кура-лы» колхозтарың даргаларың орук тудуунга ажылчы күжүң болгаш транспорт бээривден шурут ойталааннар, а райкүүсүмнүң даргазы эң Кара-оол үстүнде турар организаастааш айтышыңың колхоз даргаларыңга күүсетирер дугайында кандай-даа хемчег албай олурар-дыр.

Хары оон-даа артык, районнарың чамдык харысалгалыг ажылдакчылары орук ажылың күрүнө планын күүседир талазы-биле районнарың орук килдизиниңге дуз кертүзериниң орнуңа колхоз даргалары орук ажылыңга ажылчы күжүң болгаш транспорт үндүрерге хоругдап турар боор-дур. Партияның Таңды райкомдук секретари эш Мишина, «Пламя революция» болгаш «Новый путь» колхозтарың даргалары орук тудуунга ажылчы күжүң болгаш транспорт үндүрер дээрге хоруп каан.

Область организаастаашың удурукчулары: заготжи-сыртың, харылзаа эргелелиң Тыва алдын трестиниң, облпотребсоюзтуң, Союзкохотранстың болгаш совхозтар трестиниң, машина трактор станцияларың директорлары бо хүнге чедир чогуур саның аготранспортту үндүрбөөн болгаш орук тудуунуң материалдарын сөөртүрү талазы-биле онаалгаларың күүселдир турар, ыңчангаш эң-не чурум чок чүдүлдери үндүлдир турарлар. Райкүүсүмнаның область талазында орук тудуунуң ыңчар көрүп турар чорукту оон сонгаар шыдыгыр арга чок.

Областың болгаш районнарың орук килдизиниң орук тудуунуң материалдарын белеккөөрүнүң планын күүселдизин шудуругу-биле чедип ал, ажылчы күжүң болгаш транспорттуң орук тудуунуң организаастаашың орнуңа харың ажылдык организаастаашың эвес, анаа-ла хайгааракчылары болуп турарлар.

Оруктар септелгезинге болгаш тудуунга машина орук станциялары эки дузаламчыны көргүзөр ужурулду, э чугле ол стациялар директору Мамаевтин бургуузу-биле стацияны күжүңүң чугле 50—60 хуузуң орук ажылдарыңга ажылгап турар. Ол ышкаш областың орук килдизиниң даргазы эш Намчак ол аргаларың септелгө ажылы дүргөдөлиңге ажылгапайн турар.

Орук ажылдарың күүсүдөриңге ам эң-не таарымчалыгы бо. Ынчангаш орук тудуунуң планын күүседирин дүргөдөлиңге ажылчы күжүң болгаш транспортту бүүрүн ажылдаар дээш райкүүсүмнар доп дораан бүгү хемчеглерни алыр херек. Чурттакчыларың болгаш колхозтарың орук тудуунуң массалыг-биле үнерин дүргөн хандырыры болгаш орук ажылдарың планын хуусаа бетинде доозар дээш сумулар Советтериниң болгаш колхозтарың аразыңа социалисттик чарышты калбаргыры чугула.

Орук килдизиниң ажылдакчылары, инженерлер, техниктер, орук мастерлери орук тудуунуң организаастаашың болгаш техниктиг удуртукчулары болуп ужурулду. Обласка эки оруктар тудары күрүнө талазы-биле улуг ужуру-дузалыг херек, ажылчы чоннарың депутаттарының чер-чер Советтериниң сорулгалы болза, орук тудуунуң планын күүседиринче областың социалисттик ажыл-агыйының чедишкениңг хөгжүүрүңе дуза болуп турар чүк сөөртүлгезин улутгары болгаш дүргөдөли талазы-биле автомобиль транспортунуң ажылыңга таарымчалыг эки орукту тудуушкунуң мобилизаастаары болур.

Коммунизмниң тудугларыңа

ТАЛЛИН. Куйбышевтин суг күжү-биле ажылдаар электри станциязыңа херегелдөө электри двигателдерин белеккөө үндүрүрүнүн чаа чагы «Вольта» деп электри машиналарың тудуунуң заводунда келген.

Машина тудугжулары коммунизмниң улуг тудугларыңа 17 чагыларны күүседип бергенер. Ол болза, заводтуң чогаандыкчылары

ның болгаш рационализаторларының канчаар-даа аажок улуг алдар хүндүзү болур. Во чылдың эгезинден бээр олар 90 хире янзы-бүрү чогаандыкчы саналдары кириггенер. Оон хей кезин бүдүрүлгө черлеринде ажылгап эгелээн болгаш 250 муң чыгыс рубльди камап алыр арганы берген.

(СЭТА).

„Улустар аразыңа тайбынны быжыглаары дээш“ деп Сталинчы шаңналдарың талазы-биле комитетте

Бүгү делегей херээженнериниң демократтыг Федерациязының даргазы Эжени Коттонга делегейниң Сталинчы шаңналын тывысканы

Июль 2-де Кремльге Свердлов залыңа, советтин хей нитилелиниң хей саның төлээлериниң киржилгези-биле «Улустар аразыңа тайбынны быжыглаары дээш» деп делегейниң Сталинчы шаңналын Францияның алдарлыг хей нитиниң, тайбынны быжыдары болгаш камгалаары дээш могаг чок демселчи, Бүгү делегей херээженнериниң демократтыг федерациязының даргазы Эжен Коттонга тывыскан.

Тайбын камгалалының совет комитетиниң, совет херээженнериниң антифашисттик комитетиниң, совет аныктыгың антифашисттик комитетиниң кежигүннери, сурагылыг эртемдөөннер, чогаалчылар, уран-чүдүлдүн ажылдакчылары Москваңың бүдүрүлгелериниң эр, херээжен стахановчулары лауреатка байыр чедирер дээш чедип келген.

Бүгү делегейниң Сталинчы шаңналының лауреады Эжен Коттон залга көстүп келирге олуршканыңар уламчылашыңың адыш часкаашкыны-биле уткуп алган.

Делегейниң Сталинчы шаңналдарың талазы-биле комитеттин до-

ктаалың дыңнаткан соонда комитеттин даргазы академик Д. В. Скобелцын «Улустар аразыңа тайбынны быжыглаары болгаш камгалаары дээш демселчи херээжен алдар хавыяалыг болган Эжен Коттонга Делегейниң Сталинчы шаңналының лауреады диплому болгаш хөрөккө кадаар алдын медалды тывыскан.

Академик Скобелцын бедик шаңнал алган дугайында Эжен Коттонга байыр чедирбашаан, чугаалааны:

«Тайбын дээш демселге калбак масса херээженнерни кирирер талазы-биле силерниң идеякейлиг ажыл-чорудулган болза, улустар аразыңа тайбынны камгалаары дээш туржуп турар эки сөгкилдиг бүгү улустарың нити херээңге улуг салышың болур тур.

Бүгү делегейниң демократтыг федерациязың тургузарыңың талазы-биле элекчилерниң бирээзи силер болза, бодунарың күштериниң харамнанмайн, херээженнерниң

хей миллион федерациязы тайбын лагериниң күчүлүг отрядтарың бирээзи болуң дээш бүгү хажык чок тура-сорууңар-биле хурежиң турар силер.

Ажылчы чоннарың улуг баштыңызы болгаш башкызы, бүгү делегейге тайбынның тугуңуң көдүрүкчүзү—Иосиф Виссарионович Сталинниң адын эдилеп турар шаңналды силерге тысып турар чорук болза, тайбынны камгалаары болгаш быжыдары улуг херек дээш демселге улуг алдар хавыяалыг болганыңарны бүгү нити демделеп турар тур».

Тайбын камгалалың совет херээженнериниң антифашисттик комитетиниң даргазы Н. В. Попова-ның болгаш профессор С. В. Киселевтин чугааларың соонда Бүгү делегейниң Сталинчы шаңналының лауреады Эжен Коттон хары сөс чугаалаан, оон чугаазың олуршканыңар изин-биле байырап уткуп талган.

(СЭТА).

ССРЭ-ниң хамааты агаар флодунуң уждукчуларың шаңнааны

ССРЭ-ниң хамааты агаар флодунуң кол эргели, хей чылда кызыкмак улуг ажылы дээш уждукчулары, борт-механиктерниң болгаш борт-радиостанция улу бөлүүн шаңнаан.

Бирги чергениң уждукчузу Н. Гусев хамааты ужал-чүлгө ажылдааның чыдарында агаарга он муң чыгыс шакты эрттирген. Гусев уждукчуларың техниказың кончуп эки шингээдип алган болгаш нарын метеорологтиг байдалдарга дыка хей анык уждукчуларың кижизиткен. Эш Гусев болза, ийн миллион километрлериң уждуп эрткен болгаш «миллионер» деп уждукчуңуң ийн дугаары демдээ-биле шаңнаткан.

Ужал-чүлгө шүүргөдөкчи ужу-

дукчу А. Туманский 35 чыл ажыр ажылдап турар. Эш Туманский болза янзы-бүрү хевирлериниң он-он самолеттарыңа ужуток, оон иштинде «Илья Муромец» деп бирги нергениң хей моторлуг самолеттарыңа база ужуток. «Миллион километрлерге уждуушкун дээш» деп ийн дугаар чергениң демдээ-биле ол шаңнаткан. Туркмениң хамааты агаар флодунуң эргелелиниң борт-радиостанция А. Гоголев, Узбек эргелелиниң борт-радиостанция В. Кожеев болгаш корабль командири П. Марченко база ыңдыг демдектер-биле ийн дапкыр шаңнатканнар.

Оон аңгыда ССРЭ-ниң агаар флодунуң хүнүн таварыштыр «миллион километрлерге уждуушкун

дээш» болгаш «500 муң километрлерге уждуушкун дээш» деп демдектер-биле хамааты ужал-чүлгүң 100 аягың ажылдакчылары шаңнаткылаан.

«300 муң километрлерге уждуушкун дээш» деп демдек-биле «По-2» самолеттарың он-он уждукчулары шаңнаткылаан, олар болза, көдөз ажыл-агый талазы-биле ажылдап, почта дажып, аргалар таныылап, балык болгаш далай аны шивчилеп көрүп тып, гелоттуг болгаш өске-даа экспедицияларга кирип турганнар. «300 муң километрлерге уждуушкун дээш» деп демдек-биле санитар ужал-чүлгүң уждукчулары база тус-тус шаңнаткылаан.

(СЭТА).

БИСТИҢ ОБЛАСТЫҢ КОЛХОЗТАРЫҢДА

Бедик дүжүт дээш

Каа-Хем районда тарааның эки дүжүдүн манап турар. Эрте таран кызыл-тас дыка эки бедип үнгөн. Элээн каш хүнөөр эрткен соонда тарааның бажы үнүп келген. Районнуң колхозтарың тараажылары тараа болгаш техниктиг культураларың улам хей дүжүттүүн хандырыр дээш тарааның чайгы ажаалгазыңче сагыш салып турар.

«Октябрь 14 чыл ою» колхозта бригадир Малышевтин удуртулгазы-биле 80 гектар кызыл-тасты колхозчулар суггарган. «Ленинчи орук» колхозта бригадир Саранулуудун удуртулгазы-биле суггарыкчылар 106 гектарың, «Сталинчы орук» колхоз — 130 гектарың, «Октябрь 30 чыл ою» колхоз — 200 гектарың суггарган.

Колхозчулар тарааларың пок үнүштерин аштап арылган турар. «Красное знамя» көдөз ажыл-агый артелиңде Грязнуга школазының өөреникчилери Д. Микушиниң болгаш Т. Мурыгиниң удуртулгазы-биле колхозтуң 45 гектар кызыл-тазының пок үнүштерин аштап арылган. Ворошилов аттыг колхозта 30 гектар кызыл-тастың пок үнүштерин аштаан. Медведевка школазының өөреникчилериниң чып алганы — хүл-билд кызыл-тастың немелде чөмгөрүлгезин чорудар.

«Ленинчи орук», «Октябрь 14 чыл ою», «Победа» болгаш өске-даа колхозтарың тарааларың пок үнүштерин аштап арылган. Колхозчуларың күш-ажылы халас барбас. Байлак дүжүт чаалап алдыңан турар.

У. СЕМЕНОВА.

Шак графигин өзугаар ажылдап эгелээн

Кызылдың МТС-зиниң боду чорук сизен кезер машиназың машинистиз Николай Миронов Кызылдың көдөз районнуң «Победа» колхозунуң сизен шөлүңгө ажылдап киргеш, июльдиң бир хүнүңде шак графигин өзугаар 66 гектар сизенни кестирген.

И. ВИШНЯКОВ.

Ийн колхозтуң сизен шөлүңде

Улуг-Хем районнуң Ленин аттыг колхозу (даргазы эш Лопсан) июль 5-ке чедир 212,5 гектар сизенни кезип алган. Ынчаарга кестинген сизенниң иштинден 780 центер сизенни бөлгөш сарааттаан. Сизен шөлүңде ажилдап турар сизен бөлүкчүлери Кызыл-оол, Седиш, Чолдак-оол, Тая олар ажыл-

дын онаашкан нормазың хүн-бүрүдө 120—150 хуу күүседип турар. Миучурин аттыг колхозта Ширлишиниң удуртканы комсомолчулар 18 киж и баштайгы хүнөөрде 12 гектар сизенни кеспашаан, 3 биче сараат кылдыр тургускан.

О. КЕНДЕН.

Улуг тудугда автомобиль магистрала

ХОДЖЕИЛИ (Кара-Калпак АССР). Кол Туркмен каналдыг суг бадар черинче орук тудугжуларың баштайгы отрядтары чорупкан. Ходжейлиден Тахиа-Таш ужуңда

чедир автомобиль магистралы тудуп эгелей берген. Тудугуң эң чугула участкалары-биле эртин ажарың баазаларың тудуштуруп турар оруктарың салырынче белеккөл эгелээн.

Ийн колхозтуң социалисттик чарыжың түңнели

Кызылдың көдөз районнуң «Победа» болгаш «Совет Тыва» колхозтарың аразында ажыл-агый талазы-биле социалисттик чарыжың түңнели үндүргөн.

Бүгү планың ажыл-агый болгаш мал ажылың талазы-биле ийн колхозтуң чарыжың бирги черин «Совет Тыва» колхоз эжелээнин түңнел көргүскөн. Ол колхоз чакы таргалга планың 138 хуу күүсеткен болгаш төрүзе чогуур 861 баш малдарыңдан төрүтүңгөн 724 чаш төлүн камгалап алганнар.

Дараазында ийн колхозтарың аразында күш-культура болгаш спорт маргылдаалары болган. Шы-

Д. ДИЛГИЖЕК.

Дүжүт ажаап алышыңы

ДЗАУДЖИКАУ. Күзүн чыгы тараан тараа ажалгаллары Союгу Осетияда массалы-биле калбарган. Тарааның дүжүдү чер бүрүдө эки болуп турар.

Баштайгы медээ-биле алырга республиканың элээн хей көдөз ажыл-агый артельдери арбайныч бүгү тарылга шөлүңден 120—130 пуд арбайны ап турар.

Грозный. Каясулин МТС-тин алдарлыг механизатору эш Белобров тараа ажаап алырыңың бүдүзүңдө хүнде 30 гектар тараа ажаап алыр хүлээлгени алган. Комбайнниң үчүт карточказында баштайгы мындыг демделел бижитинген: «Баштайгы хүнде 31 гектарың, ийн дугаар хүнде — 40, үшө—47 гектарың ажаап алдым». Ол үшү хүнөөр иштинде эш Белобров 10 муң пуд ажыг тарааны бастырган.

Ажаап алышыңыңың баштайгы хүнүңден эгелээш хүн онаалгазың Каясулин МТС-тин өске-даа комбайндрлары дыка ажыр күүседип турар. Во чедишкениң шак графигин херегелд чорутканың, бүдүрүкчүлүг болур чорукту болгаш ажаап алышыңыңың шынарың бедидери-биле агрегат бүрүзүн бүгү херегелдө чогуур чүдүлөр-биле хандырганың, машиналарың ажаарың техниктиг графигин шыңгык күүсеткениң ачызы-биле чедип алдыңан.

Винница. Областың колхозтарыңа рапс ажаалгазы массалыг чоруп турар. Могилеп-Подольск, Ярышевский болгаш Ямполь районнарың көдөз ажыл-агый артельдери ол үстүг культура ажаалгазың дооскан Рапстың дыка хей шөлүн комбайнар-биле ажаап алган. Мурнуу чүк районнарында сизен үрениннерин ажаап алыры эгелээн. Ольгополь, Бершадский болгаш Крыжополь районнарың ховуларында экспарцетин ажаап алышыңнарыңда комбайнар ажылдап турар.

(СЭТА).

Эмбаның нефтичилериниң күш-ажылчы тинилгези

ГУРЬЕВ. Июнь 29-та Эмбаның нефтичилери ийн дугаар чартык чылдың саныңа кириштир кывар чүдүлдү тып үндүрүп ап эгелээннер. Эрткен чыл-биле дөмөйлээрге, ол оттулар чүдүлдү тып үндүрери 20 хуу өскөн.

(СЭТА).

Тудуг бригадазында ажыл

Барың-Хемчик районнуң Эрги-Барлыкта улутгары катышкан «Большевик» колхозтуң тудуг бригадазы (бригадир эш Х. Очур) колхоз тудуун эки чорудуп, тудугуң графигин планын күүседип турар. Ук бригада 1951 чылда тайгага 1150 кубометр тудуг ыяжын белеккээр тургаш, 1384 кубометрин белеккөө, оон 308 кубометрин колхоз төвүнчө сөөрткен. Тайгадан машина-биле болгаш тергелгит аты-биле ыах сөөртүлгезин үзүктөл чокка хүнүң-не чоруп турар. Тудугжулар нарын чүдүлдер казаар пеш, шиви ыяштары ырак черлерден Барлык суу-биле салдадып алыр арганы тыпкан.

Колхозтуң тудуг ажылыңды болгаш ыах белектелинде эштер Х. Оолак, Х. Ундун, Д. Чанзаң, база ыах сөөртүлгезинде эштер Аракчаа, Сессин, Оолак олар хүн-бүрүдө ажыл нормазың 125—150 хуу күүседип турар. Тайгада ажылдап турар бызаңчыларың 2 звеносу 8 чуртталга бажыңнарың тудуунга херегелетинер ыяштарың чонуп белеккөөн.

Бригадир эш Х. Очур тудугжуларың ажылдың чугула участкаларыңа мергежилдин-биле таарыштыр тургусканыңдан колхозтуң тудуг ажылы доктааткан графиги план өзугаар күүседип турар.

Тудуг бригадазы ам бир бызаа кажаазың, 600 хой кажаазың 1100 чаш кушка куш кажаазың сентябрь 1-де, чиде чыл школазың чаа тудуун июль 25-те тудуп доозарың хүлээңгөн.

Х. КАРА-ООЛ.

Урезин участоктарынынче улуг кичээнге салыры чугула

Колхозка эң эки урезинин болур чорук—бедик дүжүттүң үндезини болур. Сорттуг урезин-биле тараан шөлдө, сорт чок урезин-биле тараанынча бодаларга 3—5 центнерден хей тарааны ап болур. Ынчангаш партия болгаш казак колхоз бүрүзү бодунун сорттуг урезинерлиг турары негеп турар.

Улегерлиг участоктардан ажаап алдынган бүгү тарааларны шыгжап-жирер болгаш алган дүжүттүң бүгү түнүзүн 15 хуузуң камгалап фондусунга шыгжаар керек.

Мындыг турбуза Чаа-Хөл районун колхозтары эрткен чылын бо улуг керекти четпес билип, оон хараазы-биле урезин участокарында тараанын ажаалганын багай чорутканын. Колхозтарын урезин участокарындан тарытылган бүгү културалардан, эң ылангыя кызыл-тас участогуңдан эң-не куду деңиздин дүжүттү алган. Оон журунда урезинге эвээш тараалар шыгжатынган. А каян бо чылын чаксы тарылганын үези келгенде урезин тыптынарына хей үе эрткен болгаш урезин тыптынын алары берге байдаларга таварышкан.

Бо четпес чоруктуң журунда тараа култураларынын тарыла планы чедир күөсетимиз. Колхозтар бо чылын 1500 гектар кызыл-тас тарыыр тургаш, оон 1144 гектарын тараан, а урезин участокарына чүгө 90 гектарын тараан ийикке, азы планынга аларга 76 хуу болур. Ол ышка арбай, суланы чедир тарываан, ол култураларын урезин участокары мырнып чок.

Колхозтарга байлакшыдыг дүжүттү чедип алыр дээр болза, сорттуг урезинерин өстүрүп үндүрери болур. Ынчангаш урезинге эки черлерин үзүп, аяа сорттуг тарааларны тарыыр керек. Чайгы үеде урезин участокарындан пок үнүштерин бүрүнү-биле аштап арылганы негетинер. Оон шөлдө тараанын дестелеринин үезинде худ-биле холуштурган минеральдыг чүүлдер-биле урезин участогуң немей удобренне кылыр журулу. Эң эки шынарлыг немейде чегерилгени мынчаар кылыр: ийи тонна куш, азы мал өдзөнө бир центнер холдуу холуур. Ол чегерилгени кылырда тараа шөлүнүң чанынга улуг онгарны каскаш, олче демги чүүлдерин ургаш оон кырынче суг куткаш холуштур былгартар. Ынчаарга бүгү чемистиг чүүлү удаткан чок-ла эсти бээр болгаш

олче куткаш суг минеральдыг чүүлдер-биле долдуна бээр. Оон ол эңдирлиг суг-биле урезин участокарындан сугтарга ында үнүш чемидилге-биле долу хандыртынар болгаш сорттуг үнүш үнөр. Бо чүүлү колхоз бүрүзү кылып, тарааны чемичидип болур.

Урезин участокарында-даа, өске-даа шөлдө тарааларны ынчаар чемичидип сугтарга ийи удаа кылза чогуур. Баштайгы үези—тараа чаа-ла дестелип турда, ийиле, хооразаланып турар үеде ийикке, азы баш тыртып турда сугтарар журулу.

Урезин участокарына тараан тарааны колхозтар күрүңгө дужаар тараа планиче кирип болбас журулу, чүгө дээр, келир чылгы урезинин ол участокардан алдынган дүжүттүң урезинеринден алыр журулу. Урезин участокарында тарытылган тарааларны кезерде тараанын эмин эртир кадып быжа бээрин манавас журулу. Ону кескен шөлдө шоптааш тургузуп, 10—15 хоноктарын иштинде хунге кургадыры чугула. Оон соонда ол тарааны ам сарааттаар керек. Сарааттаан соон дарый-ла урезин участокарынын тарааларын бастырып эгелээр, бастырылганы аттың ийикке, азы тракторлун тараа бастыар машиназы-биле бастыар журулу.

Тарааны бастырган соонда оу сортторукалаан шөлдө трийер, 6,2-ге база катап арылганы, оон чүгө бирги класстың тараанын алыр. Ол тарааны хунге кургаткыш, оу агрономарын дузазы-биле анализтээш, формалын-биле дезинфекциялап складка, аммаарларга аппарыр урар керек. Эң эки шынарлыг азы сорттуг тарааны ындыг черге шыгжаарга тараа беле-не үредип баксыр-вас.

Бо бүгү агротехниканың чурумун өзуугар урезин участокарынын ажаалганын кылып, оон сорттуг урезинерин ап, тараа шөлдөринге тарып, бедик дүжүттү чедип алырынче кичээнге салыры Чаа-Хөлдүң бүгү колхозтарындан негетинип турар. Ынчангаш урезин участокарында тарааны ажаарынче улуг кичээнге салып, эрткен чылдагы таварылгандан чайлаары чугула. Ону колхоз баштаар черлери болгаш бүгү колхозчулар уттуп болбас журулу.

Чаа-Хөл районун келээ ажалгаый килдизинге агроному.

Чаа техниканы өөренип турар

Тыва областың колхозтары болгаш совхозтары сайзырангай тараалаң чер ажалдыг болуун дээш, МТС-терде оон келир үелдег каадырлары мергежер өөренип дээш большевик партия болгаш совет казак, улуг Сталин сагыш салышкынын салып, келээ ажал-агынын яны-бүрү машиналарын берип турар.

Чоокта чаа областың колхозтар даргаларынын 2 чыл хуусаалыг школынга «С—4» деп боду чоруур камбайн берген.

Амгы үеде ол «С—4» деп боду чоруур комбайны өөренири-биле областың МТС-теринден, совхозтарындан болгаш колхозтарындан чаагай чаа дүжүттү чидири чокка ажаап алырынга 20 ажыг комбайнлар «С—4» деп боду чоруур комбайны өөренип шингээнип алыры-биле курста өөренип турар.

Т. КОНГАР.

Суму Совединиң сессиязы

Чоокта чаа болган Кызылдың көдээ районун Көк-Тей суму Совединиң 4 дугаар сессиязынга, сумунуң колхозтарынын тудуг ажылынын дугайын болгаш чурттагы чоңуң ортузунда бирик өөредилгенин дугайында чуугаалашкан.

Суму Совединге хамааржып турар колхозтарда тудуг ажыларын чүгээр чоруп турар. «Совет Тыва» колхоз тайгада 145 кубометр ыяшты бетлеккен, 350 кубометр ыяшты машина оруунда бетлеккен болгаш бир машина үргүлчү ыяш сөөртүлгезинде ажилдап турар.

«Победа» колхоз тайгада 1400 кубометр ыяшты бетлеккен, 200 кубометр ыяшты Балгазында ыяш дилер заводта дилдирип турар. Оон ыяш колхоз төвүнде 300 кубометр ыяшты бетлекеп алган.

«Совет Тыва» колхоз бо чазын бир тууйбу сарайын тудуп дооскаш, аяа 2300 тууйбуну кылып турар, ол ышкыш чазынар чер организастап тургускан, ында 4 шевер чазыныкчылар ажилдап, столдар, сандайлар чазып, ылангыя колхозтуң ыяшынче хереглээр бичи уруглар орунуарын кылып туралар.

Колхоз төвүнде школа бажынының болгаш столоваянын ханаларын тургускан алган. Ол колхоз бо чылын чурталганын 12 бажынынын тудуры-биле ол ажилда 72 эр, херэжен колхозчулар кончук хайнышкынын-биле ажилдап туралар. Олар оон аяага 800 баш хойлар кирер бир кажаа, 20 айттар кирер кажаа, куш фермазынын тудуу, база 100 инек кирер бир кажааны тудар деп туралар.

Сумуда бирик өөредилгенин ажалы кошкык чоруп турарын сессия демдегелди. Ам сумуда чогуур назылыг чурттакчылардан 102 кижик бижикти багай билгаш 68 кижик бижик билбес болуп турар.

Сумунуң школазынын үстүкү класстарын болгаш Кызылдың ортумак школазынын ам дыштанып турар өөреникчилерин болгаш културмейжерин эки организастап тургаш 1951 чылда сумга бирик билбес чорукту узууткар деп сессия шийтир үндүргөн.

Д. ДИЛГИЖЕК.

Кодур аарыга дур чууду

Улуг-Хем районун Хайракан сумузуңда Мичури аттыг көдээ ажалгаый артели 1951 чылда мал өстүреринин күрүнө планын 103 хуу күөсеткен болгаш 270 баш малды немей алган.

Артелиниң ниитилештирген малындан чылгы—115 хуу, хой—102 хуу болгаш өшкү—121 хуу өвүлдөйлү болган. Колхозтуң калдарчылары Тавазан, Доржу болгаш Сасык-оол олар малды чидирип чок эки өстүрүп алыр дээш кызыкмак ажилдап туралар.

О. ТАВАА.

Школаларнын белеткелинде четпестерни шийтирлиг чайладыр

Бүгү-ниитиниң ыяаыла өөредилгенин дугайында хоойлуну өзуугар Бай-Тайга районунга чедип чыл өөредилгениге 1814 уруглар кирер журулу турган. Ынчаарга 1950—1951 өөредилге чылында 1420 уруглар өөренип, ыналза-даа, 394 уруглар өөредилгеге кирбээн. Оон кол чылдагааны болза, — школаларда оран-бажынар чедипшес, «Дөн-Терек», «Чоон-Терек» колхозтарда болгаш Шуйда школалар оран-савалар-биле чедир хандыртырмаан, чөмдүк чаа школаларнын тудуглары доозубоан болуп турарында—деп районун удуруткучулары тайыбырлап турар. Ындыг болза-даа, районун партия, совет организациялары школалар белеткелинин талазы-биле четпес ажал чорутканын айтып турар.

Чаа өөредилге чылынга укуштур районун школаларын бүрүн белеткеп алырынга дыка улуг ажилдарын чорудары негетинип турар. Школалар белеткелин ала-чаяаарлардыр болза, эрткен чылдын четпестерин катаптап болур. Чогуур хуусааларда школаларнын ниити септелгенин бедик шынарлыг доозары, чуртталга шөлдүн калбартары, чаа школаларын тудуун дүрген темпи-биле чорудары, школа, интернат бүрүзүң четир саныг дериг-херекселдер-биле бүрүн хандырары, оттулар ыяшты школалар чанынга курлап белеткери тергип чугула.

Бо ажал-херекке районун бүгү ажалчы чоңнарынын идеякый киржилгези керек. Массаларын ажалга хайнышкынын организастаар болза, школаларны чедипшечин белеткеп ап болур. Районун партия, совет, комсомол организацияларынын удуруткучулары шут боттары харымсалгалы-биле школалар белеткелин боттут удуртуу негетинип турар.

1951—1952 өөредилге чылынга укуштур школаларны белеткээр дугайында ажалчы чоңнарынын депутаттарынын область Совединиң күөсетки комитетинин апрель 12-де үндүргөн шийтирлиг база школаларга оттулар ыяш белеткелин дугайында бо чылдын январь 4-те шийтирлиг район Совединин күөсүмү, сумулар Советтери болгаш хой-ниити организациялары күөсетип турар. Тээли чедип чыл школынын чанынга 120 уруглар өөренип чаа школаны, ийи аал ишти чурттаар башкылар бажынын немей тудуры, «Дөн-Терек» колхозтуң чаа школынын тудуун доозары, «Чоон-Терек» колхозтуң школыны четчелеп, тудуп доозушваан, аяа бир классты немей тудуры шийтирде айтыкан турган.

Ынчаарга ол школалар тудугларына хереглээр тудуг материаллары июнь айнын 15-ке чедир чангыс-даа белеткенимиз болгаш дилген кылын, чуга манзалар бир-даа чок материалдар, чугай, тууйбу мырнай белеткенимиз, ол материалдары белеткээр дугайында кым-даа сагыш салбайн келген. Бо чы-

лын школаларнын, интернаттарынын барык-ла шуптузун шукатуралар, ынчаарга белеткелин чангыс-даа дракка (чарты) чок.

1951—1952 өөредилге чылынга укуштур школалар белеткелинге 3.100 кубометр ыяшты белеткеп, дужуруп алыр турган. Ынчаарга Хөл, Бай-Тал школаларын чанында, харын тайгада беши чангыс чудук-даа белеткенимиз. Оон аяага беш школаларнын чанында чүгө 10—20 кубометр хире ыяш дужурутунга.

Школаларга, оларнын дериг-херекселдерин кылырынга чыл-чылда чус-чус муң рубльди чарылдап келген, ындыг болза-даа, кылган дериг-херекселдерин шынары багай, каадыг-даа телевилелге чыгартпаан, каадыглар күжү-биле илдриткен, быжыг эвес кылган столдар, парталар, сандайлар, орунар болгаш самбыралар болуп турар. Ынчангаш олар үр эдилелге туруп шыдавас, азы мырнай-ла доран өөредилге чылынын бир дугаар чартында-ла үрели бээр чүүлдер бар.

Ынчангаш Бай-Тайга районун школаларына чыл буруде-ле столдар, сандайлар болгаш парталар чедипшес болуп келген. Школаларда шак ындыг байдалды районун партия, совет организацияларынын удуруткучулары, район ажилдакчылары «районун онзагай байдалы» кылыр санааш, оон-биле кызыгаарлатынып турар. Ол район бо чылын школаларга, интернаттарга чаа эки шынарлыг дериг-херекселдерни белеткеп алыры-биле хой түнүг ажал-херегинин алган. Ам школалар чүгө эки шынарлыг дериг-херекселдер-биле, мебельдер-биле хандыртылган турарын чедип алыр журулу.

Школаларнын дериг-херекселдерин, столдарын, сандайларын кылыр манза ыяшты Шаган-Арыгын рай-улетпур комбинандан, Кызылдан садып алырынга районун удуруткучулары илеп алган. Тудуг материалдарынын белеткенимиз чылдагаанын эштер Самдан, Доржу олар мынчаар тайылбырлап турар: —районга бо кышкын хар чабгаан, кара кыштаан, шапан чоруп шыдавас турган, ам тергелер чок, ылангыя машиналар болгаш бензин база чок, ынчангаш область организацияларындан дузалажыры дилеп тур бис—деп турар. Азырадыксаар хөнгө-ле алыскан удуруткучулар ынчап турары ол.

Эргип даргаларнын ындыг хөөнери болза, ажыктыг эвес болуру толаргай. Бир эвес олар школалар белеткелин талазы-биле эң шыныгы хемчеглерин чорутпас болза, чаа өөредилге чылынга школалар белеткели чедипшечин болуп шыдавас апарар. Ынчангаш школа бүрүзү эки белеткенип тураун дээш демисел чорудар керек.

Эрткен чылда школаларнын белеткели четпес болган чорук өөредилге-кижилдиге ажалынга шаптык болуп турган. 1950—1951 өөредилге дөжүнде деритинип турар.

Шюлтарын деринир—нарын болгаш кадыг-шыныгы керек. Ында канчаар-даа аажок улуг онгарларын кылыр болгаш оларны чер иштинин суудан арыдары, арматураны тургузары болгаш бетонун салыры, металл конструкцияларны болгаш гидротехниктиг херекселдерни эптээр, архитектуралыг шимелделер чижекти болгаш өске-даа ындыг ажилдар кирген.

Тудугуларын шийтирлеп турары бирги болгаш кол сорулга болза чер казар ажилдар болуп турар. Каналдын ханызы чамдык черлерде 16 метр чедип турар болганда, ам-даа 50 миллион хире куб метр черни кастыар журулу.

Каналдын уунуңда улуг үш суг шыгжырылары тургустунуп турар. Оларнын ниити шөлү 100 квадрат километр, а ишкери барык 400 миллион куб метр чедер. Шыгжырыларын суун судноларын шюлтар дамчыштыр эрттеринге тускайтаан болгаш а ол ышкы Сталинград областын кандаачал районнын сугтарына болгаш шюлтарын суг-биле үш насос станциялары долдуру болур. Ол станцияларын шуптузу күчүлү үш насостар-биле деритинип турар. Ол насостар бир шак иштинде 486 муң куб метр сугну соруп үндүрер.

Каналдын уунун дугаар 65 километр түр демир орук шугунарнын, 25 километр автомобиль оруктарын салгылаан, 114 километр узун дуртуг автоорук тургустунган болгаш ам асфальт-биле шыптынып турар. Тудушкунуң бүгү участокары болгаш механизмдерин электроэнергия-биле хандырып турар электродамчыдылгаларын шугунарны шөлдүңүздү. Оон аяага, беш септелге механика заводтары, автосептелге заводу, ыяш болбазырадып кылыр сес комбинаттар, бетон кылыр сес завод деритинген, шюлтарын каналарын шагарына керек канлар белеткээр ийи заводтарын тудууш-

чылынын сөөлгү түнелинде өөреникчилерин иштинден 185 кижикүзү шылгалда тудар болган, 98 кижик чангыс класска ийи чылда өөренип апарган, 500 өөреникчилер чүгле ортумак демдектер-биле школа өөредилгезин дооскар.

Чаа өөредилге чылынга школаларны белеткээринге колхозтарын киржилгезин дугайында көдээ ажал-агынын область эргелелинин начальниги эшт Цемвенко дорт айтышкынын берген турбуже, чамдык колхозтарын удуруткучулары бо ажалга сагыш салбас, школалар херээн оларга хамаарышпас чүве кылыр санал турар. «Дөн-Терек», «Чоон-Терек», «Кызыл-Даг» колхозтарын баштаар черлери школаларга оттулар ыяш белеткеп бээр-биле керээ чарып, хой муң рубльди ыяш өртээнге шилчитирип алгаш, амдыгаа чедир оттулар ыяштын оода 20 хуузуң беши белеткеп шыдаваан.

Школаларга чугай, тууйбу белеткеп, столдар, сандайлар, орунар болгаш парталар өске-даа херекселдер кылып бээр дээш хей ажал-херегини олар база-ла шилчитирип алган, ыналза-даа, амдыгаа чедип кылып берген херекселдер чок. Ажилды чылып, сонгаарладып турда, шаг-еу манавайн эртип келген. Кызыл хоорайдан апарган парталардан аяага, Бай-Тайга районун школаларында эзулуг эки кылган столдар, сандайлар чок.

Сөөлгү үеде район организацияларынын удуруткучулары ажилдакчылары оттулар ыяш, тудуг, септелге материалдарын аяш, шары транспортуң организастап тургаш сөөртүп, белеткеп алыры тураларын, харын облуксукомдан машиналар дилеп алыр дээр бодал-биле олуруп турар. Шуй, Хөл, Бай-Тал, Кызыл-Даг суму Советтеринин удуруткучулары школалар белеткелинге боттарынын организакчы ажилын угландырбаан.

Школалар белеткели болза, чүгле оран-бажынын септел, чугайлап, будуп, херекселдерни четчелеп, оттулар ыяшты дужуруп алыры-биле кызыгаарлатынмазы толаргай. Школаларын өөредилге номинарын, көргүзү материалдарын четчелеп алыр, четпегин турар номинарын, өөредилге херекселдеринин чагыын сарый бээр.

Бүгү-ниитиниң ыяаыла өөредилгенин хоойлуун 1951—1952 өөредилге чылында чууга чокка күөсетип дээш, «бистер бүгү ажалчыныры болгаш бүгү тараачыныры културалыг болгаш эртем-биллиг кижилер кылып алыры күзеп турар бис, бистер ону чедип алыр-даа бис»—деп эш Сталиннын гениальдыг өөредип боттаандыр дээш школаларын өөредилгезин бедик деңгел-биле чедипшечин чорудары тергип сорулга болуп турар. Ынчангаш ам өөредилге чылынга укуштур школалар белеткелин бүрүн доозары онзазы-биле негетинген.

А. САҢЧАТ, Тыва облонуң улуг инспектору.

КОММУНИЗМНИНГ УЛУГ ТУДУГЛАРЫ

ВОЛГА-ДОН КАНАЛДА

Совет эрге-чагырганың чылдарында тургустунган гидротехниктиг деринишкенин ниити комплексинде судно чоруур Волга-Дон каналдын тудуу болза, гидротехниктиг эртемниң кайгамчыктыг чедипшечинеринин бирээзи болуп турар. Ында шюлтар, насос станциялары, авария болдурбазынын экижтери, плотиналар, чалдар болгаш өске-даа хей-хей объекталар тургустунуп турар.

Судно чоруур канал биле Цимлянсканың гидробедирни кирип турар Волга-Дон суг оруу Ак, Балтий болгаш Каспий далайлары Азов болгаш Кара далайлар-биле холбаштырып турар судно чоруур оруктарын чаартылганын болгаш тургузушкунуң канчаар-даа аажок улуг айтырын шийтирлеп турар.

Волга-Дон тудушкунуң баазында тургустунуп турар сугтарылга болгаш сугжудулга каналдарын эң бай системазы болза бойдус чаартырың улуг-чаагай сталинчы планынча база бир кезээ болур. Ук система Ростов болгаш Сталинград областарын ховар үнүштүг болгаш кандаачал районнын сугтарынын болгаш сугжудуларын айтырын шийтирлээр.

Канал дерин талазы-биле ажилдар—бүрүн хайнышкында. Социалисттиг үлетпур тудугуларын бирги чергенин ала-чуртчу техниказы-биле хандырган. Гидротехниктиг тургузушкунуң делегей практиказынын каян-даа көрүп көрбээни ындыг күчүлүг машиналар болгаш буду-будун агрегаттар Волга-Донда ажилдап турар.

Ук тудушкунда хымыжынын ишкери 3,4 куб метр экскаваторларын болгаш 14 куб метр ишкери хымыштыг канчаар-даа аажок улуг кылаштып чоруур экскаваторну ажилдап

хемчээлдерин дугайын дараазында саннар-даа болза херечилеп турар. Бодунуң бединиң талазы-биле ол СССР-ниң Улуг театрынын бажынынга ден, оон хымыжынга «Москвич» деп чик машина аяа-ла чыйлыг кире бээр. 8 шак дургузулда оон төккен довураан бир эвес демир орук платформаларына чүдүрер болза, үш улуг составтар негетинер.

Муң-муң чер-казыкчыларын содуу турар үш кубтуг. «Уралец» деп экскаваторларны ук каналда база калбаа-биле хереглеп турар. Чер болгаш бетон ажилдарын бүгү аар-берге чорудулгалары бүрүнү-биле механизастатынган. Волга-Дон каналдын тудуунун төп фигуразы ам механизатор болуп турар.

Экскаваторчулар Павел Панфилов биле Сергей Павлютинниң аттары бүгү тудугда сугаргыт. Тудушкуну хуусаа бетинде доозары дээш чарышты олар бирле дугаар эгелзенир. Экскаваторчулар Дмитрий Слепуха, Михаил Кориков, Петр Семьянинов, Иван Ермоленко, Иван Худяков, Дмитрий Иванов болгаш кылыр ажил нормаларын дыка ажыр күөседип турар өске-даа хей мастерлер улуг хүндүткелди эдилеп туралар. Дмитрий Слепуха экскаваторлар Селиверстов, Тищенко болгаш Волхов олар-биле кады май мурнунун станавочу вахтанын хуннеринде 50 муң куб метр черни кастырышпаан, ай онаалганын хуусаазында 15 хун эрте күөсеткенер. Май бирин байырлалынга чедир бригадир Слепуха база бир айнык нормазын дооскан.

Анык инженер, коммунист, демобилизастатырган офицер, Сталинградтын камгалакчы Анатолий Усковтуң машинист-начальник болуп ажилдап турары канчаар-даа аажок улуг кылаштыр экскаваторуң кол актив агрегаттын төлөветинген болгаш ажилдап турар.

ам дүн, хүн бүрүзүңде 10 муңдан-даа ажыг-куб метр черни кастырып турар.

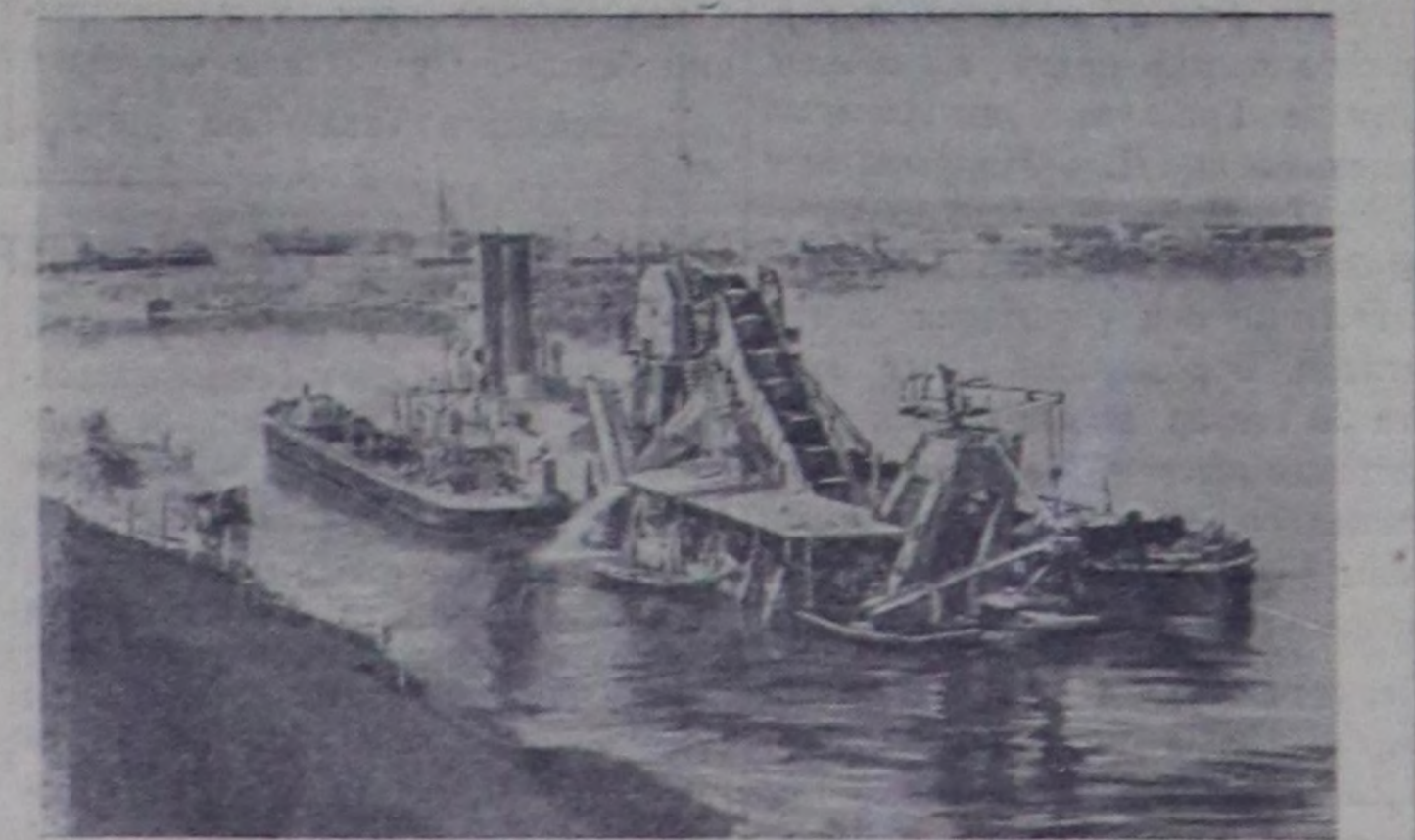
Автомашиналарын капитал септелге чокка чус муң километр мандалары дээш чарышты эгелзени мурнакчы чолаачыларнын үлегер Волга-Дон каналдын тудушкунуңда калбаа-биле хаара алдынган. Чолаачы Петр Оришак хүлээп алган автомашиназы-биле капитал септелге чокка 109 муң километрин эрткен. Чолаачы Виктор Ильин хүлээп алган автомашиназы-биле капитал септелге чокка 160 километрин эрткен, бодунуң машиназынын манчалары ам 200 муң километр чедир деп хүлээнген.

Волга-Донда изиг хүннер туруп турар. Ында ам шийтирлиг тудушкун ажилдары: шюлтарын бетоннары, насос станцияларын дерини, авария болдурбазынын экижтерин, плотиналарын, чалдарын, кө-

вүрүлгени, чуртталга бажынарнын, дерини, сугун үш шыгжырыларын сугландарына белеткеп чоруп турар.

Довуракты дүн, хүн иштинде кастырыр дөрт катап, а бетон салыры үш катап өскөн. Тудугчулар оон-биле оожургавайн туралар. Олар, дүн, хүн бүрүзүңде 3 муң куб метр бетонун салырын болгаш 150 муң куб метр черни кастырырын оралда-жып туралар. Ындыг бедик көргүзүлгенин чедип алыр деп хүлээлген ук каналдын тудугчулары эш Сталинга чоруткан боттарынын чагазынга алганнар.

Волга-Дон каналдын узуну 101 километр болур. Оон орунда Волга биле Донун чоокшудажыр районунда Волганың деннинден 100 метр ажыг бедип турар бедик бар. Ол бедикти ажып эртери-биле каналда 13 шюлтар, оларнын 9-уз Волга чогуунуң дөжүңде, а 4-тү Дон чогуунуң

ВОЛГА-ДОН ТУДУУ. Судно чоруур Волга-Донун каналынын шюлтарын хей кезинде бетоннашкын ажалы долдузу-биле чоруп турар. Чурукта: «Волжская — 25» деп чер казар машина каялдын башкы талакы участогуңда суг дүвүн хамыладып турары. Чуву А. МАКЛЕЦОВТУУ. СЭТА-нын прессклишези.

Хереглел кооперациязының белеткээн каадырларын быжыглаар

Совет садыг болза, улус ажил-агайының бүгү адырларына улуг роудыг деп чүве тодаргай болгаш бистин социалисттик Төрөөн чуртувустун культурул совет садыг болза, большевик партияның, Совет чактагы, улуг башкы Сталинның баштагызы-биле бодунун мурунда салдырган сорулгаларын адырларын биле күөсүдип келген болгаш күөсүдип турар, анык Совет Тывага садыг ажилының дугайында хамыктын мурунда политик талазы-биле хереглел ажил-иши шынарлыг эн чүвө каадырларын теория талазы-биле өөредип болгаш практиктиг ажил херек кырынга доруктуруп быжыглаар эн чугула сорулга болуп турар.

Тыва улустун амыдыралында бо аас-кежиктиг улуг өөрүшкүдүг болушкуннар-биле кады улус ажил-агайының бир чугула адыр областтың хереглел кооперациязының шугуму-биле база улуг чедикчинер чедип алдыган, оң иштинде кооператив садыгның организацыя техниказының талазы-биле теориялык каадырларын белеткээр тускай школаны аяктайган, бо школа болза, хереглел кооперациязының каадырларын марксизм-ленинизмни үленинери-биле болгаш садыгның организацыя техниказының, бараан эртеменин, өтчөт-үчөттү, белеткелдер ажил чорудулгаларын теорияларын, совет күрүленин эргелерин, орус, тыва дыдарларын болгаш совет кооператив садыгның тургузуун өөренип турар.

Бараан эртеми, бухгалтер өтчөт-үчөттү, садыг организацыя техниказы ышкыш тускай эртеменин СССР-ниң Центросоюзунун башкының дээди институтун дооскан тускай эртеменин башкылары өөредип турар.

Кооператив садыг школы — хереглел кооперациязынга дыкка хей анык каадырларын белеткел берген, тускай эртеменин бухгалтерлер, белеткелчилер, садыгчылар бистин областка культурул совет садыгның делгедерид, өтчөт үчөттү экиндер дээш ак сеткилдиг ажилдап турарлар. Кооператив школында белеткээн каадырлар чүгле бухгалтерлер, белеткелчилер, садыгчылар болуп турар эвес, харын хереглел кооперациязының системинде илдепкейлиг эштер Седен-оол, Чучун райпо даргалары; Чүлдүм, Сандаан, Дөгүя-оол, Будунин райпо орадакчы даргалары; Деспижек, Санчаа, Белек, Сокур-оол инструктор-реинзорлар; Күжүгет, Соронин улуг бухгалтерлер Веденев, Серодкин облпотребсоюзта инструкторлар; Коненко садыг баазасында Митрофанова бухгалтер болуп эки ажилдап турар.

Өөредип үндүрген каадырларын үнелес, оларга идегес, оларын ажил практик кырынга быжыглавас, кооператив системасында ышкынып турар чоруктар хереглел кооперациязының область болгаш

райполарның системинде сөөлгү үлө көвүдөп турар, оң тодаргай чыккери болза, 1949—50 чылда школа дооскан Көк-Уругну, Таштантывованы, Чысынмааны боттары сургууладып чоруткаш, сургуулу дооскаш чеде бээрге Танды райпозу ажилга хүлээп албаан. Эрини, Сүт-Хөл, Улуг-Хем райполарындан кээп өргөн Саартай, Нанзал, Анак, оон-даа өске дыкка хей каадырлар чүгле сургуула дооскаш чоран хевээр хереглел кооперациязының системинде ажилдаан. Ол ышкыш «облпотребсоюз» оң системи тус-тус райполарның удуртулгазының чаа каадырларга, чаа кижилерге сагыш салбас, оларын тааржыр ажилдарынчү үргүлчү саарып сайгарбас, хүн бүрүнчү амьдырал чуртталгазынга сагыш салбайн, оларның күөл-соруунга ээлдек эвес, оларның хүн бүрү дорт хүлээлгелиг ажил албанынга безин дуза көргүзүп турары шийтир чок бооп турарындан садыгның организацыя техниказы-биле болгаш садыгның өске-даа билгилери-биле чепсегленген садыг каадырлары өске организацыяларже хөйү-биле шуужу үнүп турар чоруктар кончуг хей, 8 кижини облоно шугумунда ажилдай берген. Чижээ Монгуш Сайхо, Оюн Эртине, Салчак Феня, Бичижик, оон-даа өскелер; С. Доржу, В. Доржу, алгы-кеш чиг-эт белеткелчинин чедиринде, Аракчаа Тес-Хем райкүүскомуунун, Т. Хуурак Тожу райкүүскомуунун бухгалтеринде, Будуге Кызылда шагдаалап, Селденмаа Чаа-Хөлде судта ажилдап турар.

Чаа школа дооскаш үнген каадырларын мурун бичи ажилдарга өөредип, практик кырынга быжыглавайн, школаны дооскаш чеде бээрле деп доран хей түнчү материал өрткейлигери шүүт хүлээткеш ажилдады бээр, оң түнелинде самчыгаал туудагал кылган херектен кижилер болуп турар чүдүлөр эвээш эвес, оон аныгыда практикалап чоран сургууларын түдүп алгаш албадап ажилдады бээр чүдүлөр бар.

1950—51 өөредилге чылында хүлээп алышкыны облпотребсоюзтун баштаар чери, оон каадыр талазы-биле килдизи, школаның дирекциязы, райпо даргалары кончуг харысалга чок чоруткан. Кооперация садыг ажилынга практика чок, бижикке кончуг кошкак, нийти билди куду кижилерни эвээш эвести хүлээп алган, оон аныгыда областтың өске өөредилге черлеринге өөренип чадаан, чуруму багай кижилерни хүлээп ап, өөреникчилерин саын четчелзэн.

Совет садыгның уjur-дузанын, оң эргежок чугулазын чедир үнелес, садыг ажилы дээрте ийи дугаар чергенин, оң ажилдакчылары дээрте эн-не хирелиг кижилер агаз

ажылдаар дээр хөөннүг үндезин чок, большевикчи эвес болгаш совет садыгны хамаан чок көөр кижилерни улуг башкы Сталин шынгызы-биле буруу шапкан: «Ол ат эдилзэн коммунистер совет садыгны ийи ги чергенин, ертект чепсес херек кылдыр, а садыгның ажилдакчыларын — байлаан кижилер кылдыр көрүп турарлар... Ол кижилер болза, совет садыг дээрте бистин төрөөн большевикчи херээвин, садыгның ажилдакчылары, оон иштинде прилавка ажилдакчылары, бир эвес олар чүгле ак-сеткилдиг ажилдаар болза — бистин революцосу, большевикчи херээвинин непередикчилери болуп деп чүвени билбейн турарлар-дыр» — деп эш Сталин чугаалаан. (И. В. Сталин, допчу биографиязы, арын 168—169).

Делегейде бар туруп турар бүгү-де өрткейтик капиталдардын эн-не өрткейтик болгаш эн-не шийтирлик капитал болза, кижилер каадырлар болур. Кижилер-каадырлар болза, партияның болгаш күрүленин алдын фондузу, оларны үнелээр, оларга хүндүлдеди болур, — деп улуг башкы И. В. Сталин өөредип турар.

Кандыг-даа үлетпур бүдүрүлгө, албан организацыяны башталгазы диир кижилер каадырлар-биле багай ажилдап турар болза, оон бүгү ажил-чорудушкуну багай болур. Областың хереглел кооперациязын болгаш оң системинде райполарның, горпонун, сельполарның каадырлар-биле эки ажилдаары сонгарладып болбас сорулга-дыр.

Кооперациянын хуучу кежигүнеринин миллион-миллион түнчүг хөргенгизин үндүргөш, өөредип турар оон каадырлары алдын фондузу диир кижилерни туразы-биле аажылап турар, оларның политиктиг болгаш техниктиг билин улам-на белдиргенин, өзүп быжыгып ажилдаарынга дузалавас чоруктар-биле чаныш-сыныш чок большевикчи демисел — калбак шөлзөлиг болгаш бот шүгүмчүлөк чок. Садыг кооператив школының өөреникчилери болза, областа күрүне хандырылгалар өске школалар-биле дөмей тургустунган болгаш чыл бүрүде-ле 100 чыгы кижини бир чыл хуусаалыг өөредип турар.

Чыл бүрүде хей түнчүг ашка-хөргенин үндүрүп, эвээш эвес санын каадырларын белеткээш, шын эвес ажилдап турар чоруктарын болгаш школага эн-не эки кижилерни кирип өөредирин облхезини болгаш райполарның удуртулгазындан кооперациянын ээлери — хуучу кежигүнер чиди-бисе шынчы нөгээри чугула.

И. ЛОПСАН.

Быжыг билигин аттестадын алганнар

ТУРАН. (Телефон-биле). Бин-Хем районун Туранда ортумак школының 10-гу класын доосканынын түннел хуралы бо чылдын июнь 23-те болган.

1950—51 өөредилге чылында Тураннын ортумак школының 10-гу класын 12 өөреникчилер доозуп үнген. Он классчыларнын кежээинге райондук партия, совет болгаш хейниити организацыяларынын удуртур ажилдакчылары болгаш ада-нелер киришкен.

Школа доозуп турарларнын өөредилгезинин түннелдеринин дугайында школа эргелекчизи эш М. В. Селина илеткеп кылган. Илеткепчи бодуну чугаазынга школаны бо чылы доозуп үнүп турар өөреникчилерини кижини бүрүзүнүн характеристиканын көргүзүп чугаалавышаан, школаны доозуп турар 12 өөреникчилер шупту чүгле «4» болгаш «5» демдектерин алган деп чугаалаан.

Оон дараазында школа дооскан шупту 12 өөреникчилерге бышкан билигин аттестаттарын тывыскан болгаш кижини бүрүзүнүг өрткейтик шапалдар база тывыскан.

Школа доосканынын кежээинге олуржуп турган ВКП(б) райкомунун секретары эштер К. Ф. Огаркин, Н. В. Селина болгаш ВЛКСМ райкомунун секретари эш Серебрянников олар школа доосканнарга чагылар берип чүве чугаалааннар. Ада-нелер комитетинин мурундан эш С. Степаненко сөп ап чүве чугаалаан.

Школа доосканынын мурундан өөреникчилер А. Степаненко, И. Дудова болгаш М. Пичугина олар сөп ап чүве чугаалааш, аас-кежиктиг совет аныяктарга эртемак алгы оруту ажилдап берген большевик партияга, совет казака, башкы Сталинга боттарынын чүрээнин ханызыдан өөрүп четиргенин илерекен улуг өөрүшкүнүг сестерин чугаалап турганнар.

К. ДОРДУП-ООЛ.

ШКОЛАЧЫЛАР ШКОЛА СЕПТЕЛГЕЗИНДЕ

Чаа-Хөл районун Молотов аттыг колхозунда эге школаның өөреникчилери интернат эргелекчизи Лопсаннын удуртулгазы-биле школа септелгезинде илдепкейлиг киржип турар.

Ол школаның өөреникчилери Адар-Тештен 12.000 дракканы (чартыны) белеткел алгаш, школының чанында сөөртүп эккелген. Школачылар Сюр-оол, Дат, Маадыр-оол, Шулуу, Сайбы олар дракка белеткээринге илдепкейлиг киришкен. Школанын ажилчылары алды өрээл школаны, чеди өрээл интернатты штукатуралап дооскаш, малгаштап киришкен.

Ол ажил доостурга, оон соонда столовая бажынын штукатуралап болгаш школанын иштини септелгезин кыска хуусаада доозары-биле олар куженишкенин ажилдап турар. Ажилчылар Сан-оол, Допур болгаш Лопсан олар септелгеде кызымак ажилдап турар.

Бир номчулга бажынын дугайында

Номчулга бажыны болза, ол турар черинде чурттакчы чонуну культуразының оода болур ужурул. Ажилчынар-даа, албан-хаакчытар-даа, тараачынар болгаш колхозчулар-даа хостуг шактарында номчулга бажынынга келгеш сонугураан айтырыгларын ында номнардан, солуннардан номчуп таныжар, лекцияларын, беседаларын дыннаар аргалыг кылдыр номчулга бажынын ажилын ынаар тургузар ужурул.

Ол бүтү культуру чырыдышкынын ажилдар кижилерин бүдүрүлгө ооналгаларын шынарлыг болгаш чедикшикин күөсүлгенинчү соруш кирип, мобилизастан турар. Оон ынай культура бажыны культураның оода болганда ол сорулгазынга таарыштыр шиметинген, дертинген турар ужурул.

Каа-Хем районунда «Сталинчы орук» көдээ ажил-агай артелинде Каа-Хем райкүүскомуун шийтиривин эзугаар бо чылдын январь айда колхоз төвү Зубовка суурга номчулга бажынын аяктайган. Оон эргелекчизинге партия кежигүнү Даваалайны ВКП(б) райкомунун бюрозундан бадылап каан. Бүгү-ле чүве чүгле ажилды организаастарындан хамааржыр турган. Билдиг-даа болза, ук Даваалай бо хүнге чедир чагыс-даа культуру массалыг ажил чорутпаан.

Суурун чурттакчылары ажилдан хостуг шактарында болгаш дыштары хүннерде солун сеткүүдөр номчуксаар, эртем болгаш политика, иштини даштыкынын бадалынын дугайында лекция беседаларын дыннаксаар, ол ышкыш шыдыраалап, танчылап, концерт көрүп хостуг шакты чептүг болгаш культурул ажилдарын күзеп турарлар. Чурттакчы чонун ол негелдезин коммунист Даваалай хандырып турар бээр Чок!

Үстүнде айткан культуру массалыг ажилды, харын бот-тывынгыр уран-чечен ажилдарын ботандырып болур улуг күш Зубовка суурда бүрүн бар. Ында чүгле комсомолчу аныяктар безин 70 ажыг кижин бар.

Чадаана хоорайны чагаайжыдар

Чөөн-Хемчик районун Чадаана хоорайны чагаайжыдылганынча ында хоорай Совети четпес сагыш салып турар. Хоорайнын кол кудумчузу болгаш төп магазинини чаны кончуг хирлиг. Көдээ черлерден келген чонга айт баглаар черни таарыштыр тургуспаанындан төп магазини эжинде херим айт баглаар чер апарган болгаш оон ужурундан хирпок ында өдөктөлүп турар.

Хоорайны чагаайжыдар сорулга-биле эртен чылдарда оон төвүнде кебек черин кажаалааш ыяш тараан. Ам ол тараан ыяштарын херим

Оларын кандыг-даа ажилга организаастаар болза, олар күөсүдип шыдар деп чүвөгө кым-даа удурланп шыдавас.

Ол хамаан чок ол номчулга бажынын хөргенгизи болур политиктиг, көдээ ажил-агайны болгаш уран-чечен чогаалдар 1000 ажыг номнар бар, ол номнардан чагыс-даа номну кым-даа номчуп көрбөз, шоочалыг шкаф иштинде чыдарлар. Номчулга бажынынга чагыткан солуннар, журналдар чогуру ында кээп турза-даа ону көктөп, кадагалавайн турарындан оларны таварышкан-на кижин ора дырткаш таарып ораап турар.

Оон ынай ол номчулга бажынын дошпулуру мондалына дээр ышкыш хөгжүм херекселинде чагыс-даа ажилдап турар хөгжүм чок шупту үрелген, а бир гармон эргелекчинин хуу аптаразында кирген чыдар.

Ол номчулга бажынын барып бактыг көөргө кижин көөр аржакко, арып кажааган дора, хирге туттурган, эжик аскында ыштыг кара шкафтаан өске чагыс-даа чурук, лозун, плакат чок. Дыка үр уде ол ыныг байдалдыг туруп келген.

Харын сөөлгү үлө ол бажыг колхозтун херексел склады, ол складтын танымынын удуур чери апарган.

Партия кежигүнү Даваалайнын коммунист арын нүүрү канчар барганмы? Ол номчулга бажынын эргелекчизинин дугайында шалын чүнүг дугайында, кандыг ажил кылып турган дээш ап турарыл?

Районда бүгү номчулга бажынынын ажилын удуртур, хынаар хүлээлгелиг районуну культуру-чырыдышкынын килдизин эргелекчизи Арчумаевтин ак-сеткилдиг эвес, харысаалга чок ажилдап турарын үстүнде барымдаа херечилеп турар-дыр.

Бодунун албан хүлээлгезин харысалга чок, ак-сеткилдиг эвес күөсүдип турар партия кежигүнү Даваалайны ВКП(б) Каа-Хем райкому херекке албайн турары канчар-даа шын эвес.

Д. ДАГБА.

АЖЫЛЧЫН АҢГЫ—ТАЙБЫН ДЭЭШ ДЕМИСЕЛЧИЛЕРНИҢ МУРНАКЧЫ ОТРЯДЫ

Чаа дайын дээш харамдыгып турар америк-англи империалистерин политиканы болза тайбынның херээнге шынчы айып болуп турар деп чүвени хей улус массалар хүн келген дудум улам медегер биллип турар. Ханыг эжелекчи дайынын боттарынын ирип байышкынын кол чепсээ кылган банкылар болгаш трестилер ээлери тайбынны көөр хөөн чоктар.

Агрессиянын болгаш чаа дайыны кыспырыны империалисттик политика капиталисттик чурттарын улус массаларын кызыгаар чок хилинчектээшкениге болгаш качыгдашкына чедирип турар.

—АКШ-тын мурунда берге үелер — ханын, дерниг болгаш, карак чажынын үелери туруп турар — деп чонну өршээл чок мөлчүрүнүн күзели-биле дайын белеткелинин программасы — Уолл-стриттин программасын АКШ-тын монополисттик капиталының төлээкчилеринин бирээзи Эрик Джонстон ынаар тодаргайлаан.

Кореяда агрессия дайынын эгелзенин соонда Катышкан Штаттарда амыдыралга хереглел чүдүлдерин өртээ 1950 чылдын төнчүзүнге чедир, 1939 чыл-биле денээрге, 81 хуу өскөн деп чүвени америк статистика боду безин минир ужурул болган. Ажилчынарнын боттуг ажил төлөвирн үргүлчү кудулап, үндүрүлгөр үргүлчү өзүп турар.

Чоокку ийи чылдарын иштинде боо-чепсекти эндере бүдүрүп үндүреринге Трумэнниң чазанын 140 млрд долларын тускайлаан болза чонга онаажыр үндүрүгүн түчү бо чылын безин 1945 чылдын үндүрүп чыдыларындан үштүң бири чедир аяр деп чүвени херечилеп турар. АКШ-тын чурттакчы чонунуң 78 хуузувун хүнде амыдыраар амыдыралы чок турда безин, ында кижини бүрүзү 1000 доллар үндүрүп

төлээр ужурул болуп турар, ына-чаарга аржакко орулгалыг өг-бүлелерге ол түң бүдүн чартык катап улгады бээр. «Хомудаллар бээр хүндер биссе хайлыг-халаптыг аар-берге базырыгышкын апарган. Канчап чурттарынын кижилер билбес. Черле канчап-чооп амыдыраар-даа арга чок-тур» — деп, Ньюарк чурттуг Уоллес деп ажилчынын чугаалаан ол чугаазы миллион-миллион америк ажилчы чоннарнын байдалын тодаргай көргүзүп турар.

Улус массаларын адыргай-түргөдө өске капиталисттик чурттарда база ынаар ындыг дүргө өзүп турар. Америк шериг плацдармы кылдыр хуулулуп турар Японынын чүгле хоорайларында безин ажилчоктарнын болгаш чартык ажилчоктарнын саны 18 миллион кижини болуп турар. 1950 чылдын үндүрүлгөр аана дөрт катап өскөн. Ол чуртка эртен чылын ай сайында ортумаа-биле күстен эвээш эвес кижини боттарынын амы-тынынга четиин турган. Токиода студентилерин амыдырап-чурттарынын таныгы аргазы хан алдыр черлерге боттарынын ханын садары болу берген.

Уолл-стриттин тавангайынын адаанда Барын Германиянын чурттакчы чоннары эжелеп-чагырган америк чагыргаларын канчаар-даа аажок хей чарыгдалдарын, үргүлчү өзүп турар үндүрүлгелерин болгаш өрткерттерин адаанда чоувурт турар. Барын Германиянын хоорайларынын кудумчуларында миллион-миллион ажил-чоктар калгып чоруур. Чүгле чагыс Гамбургта безин ажил чок кижилерин саны чүс мун ажыг.

Чаа дайын белеткелинин империалисттик политиказынын уруктарына колониаларнын улустары улам удуу-биле таваржып турар. Мароккода мун-мун кижилер дыкка хей афларын болгаш чылдарын дур-

куштерниң херек кырында эжелеп алган күрүлелери ышкыш ындыг байдалдыг болуп турарын улус массалар көрүп турар. Чижээ, Франциянын девискээринде америк урар-чүл баазаларынын саны ам безин үжөн четкен. Франциянын бүдүн-бүдүн районнарын маршаллчандан саныныкы чагырыкчылар америк военшаниянын кара дуразында берип турарлар. Америк эжелеп-чагырылга ам безин Франциянын бүгү 99 департаментилеринин 55-инде тарай берген. Тайбын продукцияны бүдүрүп турар бүдүрүлгелерин, а ол ышкыш Барымын Европанын чурттарынын эконоом хамаарышпас чоруун камгаларына тергин уjur-дузалыг үлөтүрүнү ындыг адырларын маршаллчтыг чурттарын чазактары Вашингтонун айтышкынын эзугаар дыкчангыры-биле узуткап турарлар.

Дайынын, аштың болгаш адыргай-түргөдө империалисттик политиказынга капиталисттик чурттар ажилчын ангызы болгаш ажилчы массалары тайбын дээш, боттарынын амыдырал эрге-ажыктары дээш демиселин күштелдирери-биле харылап турар. Капиталисттик чурттар чычак органинарнын парлат турары тускай статистиктиг саннары безин ол дугайын чажыраар арга чоктар. АКШ-ка 1949 чылда 3.066, 1950 чылда — 4.700 ажилчок амыдыралы болган. Францияга 1950 чылда 4.800 ажилчок амыдышкыны болган.

Сөөлгү айлар ажилчынарнын эн улуг демиселдери-биле демдеглетинген, кижээ, Францияга 400 мун дем-орукчулар болгаш Париж транспортунун 34 мун ажилдакчылары, Англияга 20 мун докерлер, Италиянын 130 мун автотранспорт ажилчыны, Бельгиянын 85 мун дажылары, АКШ-тын 33 штаттарын шыва алган 59 мун дем-орукчулар, Аргентинанын 160 мун дем-орукчулары, Израильдин 50 мун металлчи болгаш Суданнын бүгү-демир-орукчулары ажил соскатканнар. Испаниянын ажилчы чон-

нары Франконун эзу-чурумунга удуур, аштың, түргөдөлдиг болгаш террорунун эзу-чурумунга удуур маадырлыг демиселди чорудуп турар. Сөөлгү ийи айларын дургузунда Испанияга миллион чыгыс ажилчы чоннар ажил соскаткан. Сөөлгү үлө Италияга база дыкка улуг-улуг ажил-соксадышкыны болган. Оларнын иштинден ылаңчы машина тудуунуң болгаш металлургия үлөтүрүнүн алды чүс мун ажилчынынын ажил-соксадышкынын болгаш күрүнеин бир миллион албан-хаакчытарын ажил-соксадышкынын онзалат демдегээр херек.

Ажил соскаткан шимчээшкенин чонго чөлөк колониалдыг болгаш хамаарышталыг чурттарда хажык чок өзүп турар. Ол орук болза Чөөн-Чуктун улустарынын политиктиг медегеринин өзүшкүнүнүн тодаргай херечизи-дир. Бомбейге 800 мун ажилчынынын, Индонезияда каучук болгаш шай плантацияларынын 700 мун ажилчынынын ажил-соксадышкыны, Франциянын Соугу Африказында, Англиянын Золотой Берег деп колониязында болгаш өске-даа черлерде хей санын ажил-соксадышкыны ол чурттарда ажил-соксадышкынын калбарышкыны илден чугаалап турар.

Ажилчын ангы ажил-тылөвирин бедидери дээш демисел-биле кызыгаарлатынмай турар. Боттарынын эконоом негелделерин ажилчынар тайбын болгаш демократия дээш демиселдин айтырыгы-биле түдүш холбаштырып турарлар. Нийти-национал уjur-дузалыг бүдүрүлгелерин узуткаар дээр чорукка удуур кызыкмак демисежип турар Италиянын машина-тудугулары оон чижээ кылдыр айттып болур. Кажан Италиянын чазая машина тудуунун үлөтүрлерин болгаш Лигурияда верфилерин хаар-дыр деп чарларга, ажилчынар чуртка ажык-дузалыг ол заводтары камгалар деп шийтирлээр. «Илья» заводтун болгаш «Ансолюдо» верфинин

он-он мун ажилчыны, инженерлери, техниктери элзэн каш айларын дургузунда шалын чок ажилдап тургаш, чүгле ул заводтары камгалар алганар эвес, харын мурунчу дагызынга бодаарга, чык өрткейтик, эки продукцияны бүдүрүп үндүрүн чедип алганнар. «Илья» заводтун ажилчыны сес ай иштинде демисежип келгеш, үлөтүр ээлери дүжүп бээрине албаданнар.

«Ильванын» болгаш «Ансолюдо-нун» ажилчынынын патриоттуг эгелзешкин Италиянын бүгү ажилчы чоннарын дөткешкин алган. Лигуриянын машина-тудугуларына дузалаары-биле оон-биле кожа турар хоорайларын ажилчыны хөргөң чылдызын организастаннар. «Илья» болгаш «Ансолюдо» заводтарын ажилчынынын 35 мун бичин уруларын дугайында сагыш-салышкынын Генуенин коммунал совети бодунга алган. Чоокку районнарын тараачыны нийти херек дээш демисежип турар ажилчынынын халас хандыраар организастаннар.

Барселонанын ажилчынынын ажил-соксадышкынын Франциянын, Италиянын болгаш өске-даа чурттарын ажилчынынын чалгыс эл-сеткилдиг дөткешин ажилчы чоннарын өзүп турар эл сеткил катыжышкынын база тодаргай херечизи болган. Бүгү-делегей реакциянын чалчазы — өлүркүч Франкога удуур демисежип турар испан улус-биле эл-сеткил катыжышкынын чалгыс хей-хей чурттарга эрткилзэн. Франциянын, Италиянын, Англиянын болгаш өске-даа чурттарын он-он мун ажилчыныны эрес-дидим испан патриоттар дээш боттарынын кадызын сагыш-сеткил катыжышкынын хей-хей санын митингилери-биле болгаш ажил-соксадышкыны-биле медегелзээр.

Тайбын дээш демиселге бүгү делегейин ажилчы чоннарын эл-сеткил катыжышкынын өзүдө-түн болгаш «Ансолюдо» верфинин

(Төнчүзү 4-кү арында).

Кореяда болушкуннар

Улустун армиясынын Кол командьолынын дыңнады

ПХЕНЬЯН. Кореянын улус-демократтык республикасынын улустун армиясынын Кол командьолынын июль 1-де дыңнатканы быза, улустун армиясынын кезектери кидат эки-тураачыларнын сырый деткимчезинде бугу фронттарга америк-англи интервентилерин болгаш лисыманчы шериглерин дигр

күжүгө болгаш техпиказынга аар чдириглерни таварыштырарын ҮР-гүлчүлевшаан, ол черини бодунга уjur-дузалыг тулуучушкуннар чрутканнар. Июль 1-де дайыннын самолётарын келден ачы-адыгыларнын отрядтары дайынны үш самолёттарын аңдара адып бадьрганнар.

Улустун өжзөн негекчилери

ПХЕНЬЯН. Мурнуу Кореяда Улсань хоорай районунда партизаннарнын дайынчы чорудулгаларынын дугайында бодунун корреспондентинин дыңнады «Нодон синму» солун парлаан.

Улустун өжзөн алыкчыларынын хурээлени ол районда үзүктел чок өзүп турар. Партизаннар-биле кады Улсань анык гвардейчилер өжлекчилерге удур демисежип турар. Фронтуда тулчуп турар улустун армиясынын кезектеринге дузалык көргүсүшпаан. Ли Дон Ка удурткан партизан отряды дайынчы быжылгалдарын урел, америк болгаш лисыманчы гарнизонарже аалдашкыннары кылып, кара бажыннардан корей патриотчуларын хостап турар. Партизан отрядынын дайынчы чорудулгалар району үргүчү калбарып турар.

ныч тылынын боттарынын ийи айдемиселини түнелин кылган. Ол үенин иштинде өжлекчилер-биле 28 тулуучушкуннары чоруткан. Партизаннар тараачынары үптөл, кызып турган улустун өжзөннүг дөрт дайынарын шийткен. Улустун судунун шийткели-биле оларын өлүрүп кемчег алган.

Ли Дон Канын партизан отряды дайынчы чепсек керекселдерин хунаап алган, оң иштинде пулемёттар, миномёттар, винтовкалар, автоматтар, чок гранаталары болгаш өске-даа чепсектер бар. Лисыманчыларнын кара-бажынарындан 2500 патриоттары хостаан. Лисыманчыларнын тараачынарыдан дүрүм чогу-биле хунаап алган малын, тарааны болгаш өске-даа чүддерин хунаап алгаш партизаннар чурттакчы чонга катеп эгидип берген. (СЭТА).

Ким Ир Сенге болгаш Пын Дэ-хуэйге Риджуйниң харызы

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). Генерал Риджуй Ким Ир Сенге болгаш Пын Дэ-хуэйге харым чоруткан, бында чугаалап турары болза:

«Мээн июль 30-деги телеграммамга силерниң чоруткан харынарны алдым. Мээн төлээлекчилерим силерниң төлээлекчилеринер-биле июль 10-да, бир эвес силерниң төлээлекчилеринер боттарынын белеткелин ол хунге четпейн доозуптар болза, харын оон-даа эрте ужурашсын дээрзинге мен белен мен. Дайын чорудулгаларын соксадырынын мурнууда тайбышдылгаларын негеддеринин дугайын дугуржуп алыр болганда, чөвүлөжиникини эгелээрин болгаш дугуржуганы чөвүлө алырын сонгаарларды чорук дайын чорудулгаларын уздыр болгаш чидирини көвүдөдир. Баштайгы ужуражылга-биле холбашкан янзы-бүрү чүддери чедингири-биле тодаралып алыр төлээде, мээн сүмелээрим болза, харылаанын үштен хөй эвес америк офицерлери силерниң база ол хире санныг төлээлекчилеринер-биле июль 5-те азы ол хуңуң соонда, ук чорук эрек кырында болдунар аргалыг апары билек, Кесонга баштай ужурашсынар.

Бир эвес силер анаа чөпшээр болзунарза, дужалынын уула полковниктен өрү эвес болур харылаанын америк офицерлери Гринвичиниң шагы-биле июль 4-те мугур 23 шакта (Токионуу-биле

июль 5-те 9 шакта) азы ук чөвүлөжинишкенин хуңу кылдыр доктаатынар хуңде база ол-ла шакта Сеулдун мурнуу-барыын талазында Кымпхо аэродромдан геликоптер-биле ужуп үнүптер болгаш шуут-ла Кесонче углаптар.

Бир эвес агар багай болур болза, ол офицерлер «Джип» деп сураглыг аттыг үш, боо-чепсек чок, бир тоннаын чүк машиналары-биле Сеулдан Кесонче барган чок оруктап чоруптар. Машина бурузу-ле улуг ак тукут болур. Офицерлери камгалап чоруур шериглер Гринвичиниң шагы-биле июль 4-те мугур 23 шакта (Токионуу-биле июль 5-те 9 шакта) азы ук ужуражышкынын хуңу кылдыр доктаатынар хуңде база ол-ла шакта Сеул—Кесон орунда Имчжиньган хемни кежер. Силерниң харылаа офицерлеринери ап чоруур транспорт чөвүлөжиникине баар орукка болгаш дедир баар орукка, бир эвес силер оларнын маршрутун болгаш үш-шалыгын, а ол ышкаш мээн шериглерим оларны кандыг байдалдыг танып ап болурул дээрзин ылап-шым медээлээр болзунарза, мээн шериглериниң талазындан айыыл чок чорук-биле хандырткан болур.

Силерниң маана харылаарынын диледим.

М. Б. Риджуй, америк армиянын генералы, Катышкан Нациялар шериглериниң кол командьолычызы.

Ким Ир Сенниң болгаш Пын Дэ-хуэйниң Риджуйге харызы

ПЕКИН. (СЭТА). Синьхуа агентлининиң дамчылып турары болза, генерал Раджуиниң саялыгына генерал Ким Ир Сен болгаш генерал Пын Дэ-хуэй олар июль 4-те дараазында харыны чорутканнар:

Генерал Риджуй

Бис силерниң июль 3-теги харынары алдымыс. Ийи талаларнын төлээлекчилериниң баштайгы ужуражышкыны-биле холбашкан хөй санныг чүддери чедингири-биле тодаралып төлээде, баштай ужуражыры-биле ийи талалар Кесон районунче харылаанын 3—3 офицерлерин чорудар-дыр дээн силерниң саялыгыр-биле бис чөпшээр-дир болзунарза, ийи талаларнын харылаанын ужуражышкыны июль 8-те болзун деп саналдап тур бис. Силерниң харылаа офицерлеринери хулап аларынга белен болунар деп Кесон районунда бистик шериглеривиниң командирлеринге бис меделеп каан бис.

Ким Ир Сен, Кореянын Улустун армиясынын дээди кол командьолычызы.

Пын Дэ-хуэй, кыдат эки-туражыларнын командьолычызы. 1951 чылтын июль 4.

Ким Ир Сенге болгаш Пын Дэ-хуэйге Риджуйниң харызы

НЬЮ-ЙОРК. Юнайтед пресс агентлининиң корреспондентининиң Токкиодан меделеп турарын ёзугаар алырга, генерал Ким Ир Сенге болгаш генерал Пын Дэ-хуэйге генерал Риджуй дараазында харыны чоруткан:

«Силерниң июль 4-теги харынары алдым. Баштайгы чөвүлөжиникиниң июль 8-те болуру ажырбас-

тыр. Мээн июль 3-теги харымын талазы-биле меделээрим болза, ук харында айтылган харылаанын үш офицерлеринден аңгыда, ийи хелемечилер база чоруур. Ынчаарга, ол кижилер орукка айылга таарышпас болур дээр дугайында тодаргай бадьтгал херек-тир. Силерниң харылаарынары диледим».

(СЭТА).

Хоорайларнын спорт маргылдаалары

Бо чылдын июль 23-тен 24-ке чедир Абакан хоорайга күш-культуранын болгаш спорттун улуг маргылдаалары болуп эрткен. Маргылдааларга Абакан, Черногорск, Кызыл болгаш Минусинск хоорайлары 200 ажыг күш-культурулары киришкенер.

Дөрт хоорайларнын күш-культура маргылдаалары болза, ол хоорайларда күш-культура болгаш спорт ажилынын үлегер-дуржулганын солчуур, оларнын күш-культуруларынын спорт-техниктиг мастертвовун бедир болгаш оларнын аразында акы-думалышкы эп-найыралын быжыдар сорулга-биле бир дугаар катеп чорутууган. Ынды маргылдаалар дөрт хоорайларнын аразында моон сонгаар чыл бүрүде чорутунар.

Июль 23-те хундүскүнүн 2 шактан эгелеп дөрт хоорайларнын күш-культуруларынын парады эгелээн. Парадты күш-культуранын болгаш спорттун хакас обкомунун даргазы эш Чекалин хулап алгаш, байр чедирениниң соонда маргылдааларнын тугун спорттун янзы-бүрү көргүзүлгенин талазы-биле дөрт хоорайларнын чемпионнары көдүрүп үндүргенер. Маргалдаалар херэженериниң 100 метрге чарыкы-биле эгелээн. Ол дистанцияга Кыликина (Черногорск) 13,3 секундта маннааш бир дугаар черин, Зайцева (Абакан), Маслова (Кызыл) ийи-үш дугаар черлери эжелээнер. 100 метрге маннаан эр улустун Мартыненко (Черногорск) 11,7 секундта маннааш бир дугаар черин, Абросимов (Кызыл) 11,9 секундта маннааш ийи дугаар черин эжелээнер.

Дараазында хол бөмбүүнүн маргылдаалары эгелээн. Кызылчылар черногоржурлар-биле тулушкаш оларнын ийи нульга, абаканчылар минусинчилер-биле ойнааш 2: 1-ге удущканнар. Ынчангаш, хол бөмбүүнүн маргылдаанын ийи дугаар элчезнег Кызылдын болгаш Абаканнын командьолары артканар. Ола хун баскетбол командьоларынын маргылдаалары болган. Кызылдын анык, ыңдыг-даа болза, эки белеткедиг баскетболистери Черногорскийнин баскетболистери-биле ойнааш, оларны 48:2 очкога утканнар. Абаканнын баскетболистери Минусинскийнин баскетболистери баззала кончут чинги-биле утканнар. Ынчангаш, баскетбол маргылдаанын ийи дугаар ээлчезнег баззала кызылчылар болгаш абаканчылар артканар. Херэженериниң волейбол болгаш баскетбол маргылдааларына Кызылдын уругалары үш дугаар черлери эжелээнер.

Ворбак шой октаар маргылдаага Кызылдын күш-культуружуу Гриша Елисеев бир дугаар черин эжелээн.

Маргылдааларнын бир дугаар хуңунун ийи дугаар чартында бут бөмбүүнүн командьоларынын маргылдааны эгелээн. Оларнын оюну көрүкчүлери сонуургалын уламан улугу-биле көдүрүп турган. Абаканчылар черногоржурлар-биле ой-

нааш, оларны 4:2 санга утканнар. Кызылдын командьолы-биле Минусинскийнин командьолынын оюну хайым болуп 3:3 кылдыр доозулган.

Маргылдааларнын ийи дугаар хуңунда эртенгиниң 10 шакта хөй муң көрүкчүлөр стадионну долдурулупкан. Ол хун болза, дөрт хоорайнын маргылдааларына кым тийлекчи болуп үнерин шийтпирлээр хун болуп турган. Ол хуңун маргылдааларына кызылчылар тийлекчени улай-улай чөвүлөп ап турганнар. 4 кижиниң чүс-чүс метр черге чаржыр эр улустун маргылдаанынга (эстафетага) Кызылдын командьолы 48,1 секундта маннааш бир дугаар черин эжелээн, ийи дугаар черин Абаканнын командьолы (48,2 секундта) маннааш эжелээн.

Баскетбол маргылдаанынын ийи дугаар ээлчезинде кызылчылар абаканчылар-биле ойнааннар. Бистик баскетболчуларысыс Абросимов, Белкин, Кошенец, Софонов болгаш өскелер-даа ортта оюнуну бедик техниканын, эки авангар чоруун көргүскенер. Олар Абаканнын командьолын 31:21 санга уткаш, дөрт хоорайнын чемпиону болуп үнгер.

Оон соонда көрүкчүлериң улуг сонуургалы хол бөмбүүнүн ийи дугаар ээлчезинде маргылдаанынче чайылган. Анаа Кызылдын командьолы Абаканнын командьолы-биле ужурашкан. Ол шынгыг тулуучушкунун болгаш кончуг солун оюн база-ла кызылчыларнын тийлекчи-биле доозулган (саны 2:1). Ол тийлек болза, Саша Лукановтун, Саша Дыртык-Караван, Николай Хунажыктын кижиги быражыр арга чок кагышкыннарынын болгаш оларнын эптешкен өөрү Сергей Софоновтун, Дармажптын, Аверининиң авангар болгаш эптик камгаланын ачызында четпейн алдыган.

Оон соонда кызылчылар үш улай бир-бир дугаар черлери эжелээнер: Саша Абросимов—черини узуну халырынга (5 метр 86 сантиметр), моондактыг чарышка: Александр Наконечный—тогерик демир (диска) октаарынга (30 метр 10 сантиметр). Эр улустун 1500 метр, херэженериниң 800 метр черге чарыкыга кызылчылар Вадим Белкин, Вера Спиридонова ийи-ийи дугаар черлери эжелээнер.

Ынчангаш дөрт хоорайнын күш-культура болгаш спорт маргылдааларынын бир дугаар чер дөшт, кубок дөшт демиселди оон-биле доозулган. Бүгү маргылдааларнын түнелинде кызылчылар 7 бир дугаар, 2 ийи дугаар, 5 үш дугаар черлери эжелээнер болгаш спорт көргүзүлгенин талазы-биле ниити откога Черногорск-биле 1—2 дугаар черлери үлөшкенер. Ындыг болза-даа, бүгү-ле көргүзүлгере эжелээн бир дугаар черлери хөй болган дөшт дөрт хоорайнын күш-культура болгаш спорт маргылдааларынын шилчир кубогун Кызылдын командьолы тывскаан.

БИСТИН КОРР.

Харысалгалыг редакторнун хулээлгенин күүседип турар Б. Д. ХӨВЕНМЕЙ

Кореянын маадырлыг ажилчын аңгызы

ПХЕНЬЯН. «Новая Корея» деп сеткүүлдү сөөлү дугаарында Кореянын профес эвилелдериниң бүгү корей федерациязынын Төп Комитетиниң даргазы Тен Хынның «Кореянын ажилчыннары корей улустун хосталгылы дайынында» деп чүүлүн парлап үндүрген.

Америк империалисттериниң дарланын айылы төрөөн чурттуг кырынга диртели берген турган үеде, корей ажилчыннар ыдыктыг демиселче чаңгыс кижиге дөдүрүлүп үнген деп Тен Хын бижип турар. Чурттуг заводтарынга болгаш фабрикаларынга күш-ажылчы шалыпчы муңун бригадаларын органызастаан, олар боттарынын хулээлгеринден боттарынын алган хулээлгерин 100—200 хуу ажыг күүседип турар муңун ажилчыннары депшидип үндүрген. Дайын үезиниң бергелерин алып эртиншаан, ажилчыннар дайыннын үргөлдөп каан бүдүрүлгелерин катеп тургузуп, чаа кирген ажилчыннарга билег бедидериниң школазын тургускан, ажилчын күжүн таарыштыр эле бөлдүлөөн, ол чорук болза, эвээш санныг ажилчыннар планнары чединкининиң күүседир болгаш ажыг күүседир арганы берген.

Бой Чан Юн директорлаан хөмүрдөш шактазында бүгү ажилчыннарынын 30 хуузу эки тура-биле фронтунче чоразан, ыңдыг болза-даа, ук коллектив хөмүр тывыжын куудатпаан, күш-ажылды бо удеги мурнакчы

аргаларын ажылап тургаштын, ажилчыннар чаа бедиткен норманы күүседир деп хулээлгени боттарынга алгаш, бүдүрүлгенин ажилынын бүдүрүкчүлүн дайын мурнууда үеде турганын 200 хуу чедирген.

Фронтунче чоруткан эр кижилериниң орнунда ажылдап турар херээженер бүдүрүлгедө маадырлыг чоруктары көргүзүп турар. Эң Эр Чен директорлаан заводта херээженер адаларынын болгаш акы-думаларынын орнунга станоктарга туруп алгаштын техникага мергежип, бүдүрүлгенин планын ажыг күүсеткен. Ындыг кижектерин дыка хөйүн көргүзүп болур.

Дайыннын түр үеде эжелеп алган районнарында бистик ажилчыннарынын партизан отрядтарын тургузуп, интервентилерге удур чүткүлдү демиселди чорудуп турар.

Венсанның паровоз заводунун ажилчыннары дайынга дыка хөй согушкуннары таварыштырган. Пхеньянын ажилчыннары хоорайнын түр эжелеп турар үеде чажык шимчээшкенин дыка калбарткан.

Кореянын ажилчыннары фронтунга янзы-бүрү продукцияны бербишаан, төрөөн чуртувун херээ дөшт маадырлыг ажылдап турар деп Тен Хын бижип турар. Корей улус төрөөн чуртувун хосталгазы болгаш алдары дөшт сырый катышкан демиселде быжыг туруп турар.

(СЭТА).

Ажилчын аңгы—тайбың дөшт демиселдин мурнакчы отряды

(Төнчүзү. Эгези 3-кү арныда).

И маадырлыг корей улусту хосталгага ынакшылдыг кижиге-төрдөгеткен хурээлп турар улуг ынакшылында онза тодаргай-биле илереп турар. «Корея болза колониализм улустарнын боттарынын хосталгазы дөшт тулуучушкунуну шөлү апарган. Ол бижип чурттуг болгаш оон дус чонунун маадырлыг удурлашкыны кулдандырыадыан өлүм дээр деп бодоп чоруур кижилериниң бедерлинег мөңгези-биле артынсаар. Кореянын үнү бо хун тайбыңа ынак болгаш ону хайыраал чоруур бүгү кижилерге кыйгыргат болуп турар»—деп Индиянын «Блиту» деп журналы ыңчап бижээ.

Улустар тайбың дөшт бүгү-делегей фронтунун быжытпышаан, ботынче холдарын дайыларын болгаш океаннары кежер, күрүчкелер сызыгаарларын болгаш полицейни моондактары кежер суноп турарлар. Кореяже америктерниң чорууп турар боо-чепсезин чүдүренин Япониянын порт ажилчыннары күевейн турар. Америк боо-чепсектиг транспорттарын чүгүн дүжүренинтен болгаш Азиянын улустарынга дур дайынга херек чепсек алпаар ораблдериниң чүгүн чүдүренинден барыын Европаның чурттарынын аадырлыг докерлери ойталап турарлар. Герман империализминин ачат төрүтүргенин удур Франциянын болгаш Германиянын база Европанын өске-даа чурттарынын ажилчыннары чаңгыс фронт болуп алган демисежип турар. Германияны катеп боо-чепсектээнинге удурланган ажилчыннарынын

Европага болган конференциязынын киржикчилериниң — Европаның 18 чурттарынын төлээлекчилериниң үнү Берлинден бүгү делегейге чаңгылаан. Немец дайызырктарын катеп боо-чепсектээр дээн америк планнары үзе тырттырынче ак-сеткилдиг бүгү кижилерин ол үн кыйгырган. «Европанын ажилчыннарынын акы-думна хол тулуучушу пушка корольдериниң эвилелинден, артык күштүг» — деп Барын Германиянын «Нейе фольсцейтуг» деп солуну ыңчап бижээн.

«Шуманын бачытыг планынга» Европанын ажилчыннары шийтпирлин-биле удурлангып турарлар. «Шуманын планынга» удур демиселдин бүгү-делегей хуңу дайыннын ол планынга удур демдек кылдыр эрткен. «Империалисттик дайынга чаңгыс-даа грамм оттулар чүүл болгаш чаңгыс-даа грамм металл бербегер!» дээн коммунисттик партианын изиг кыйгыры Франциянын ажилчыннарынын ортузунда улзман калбарып турар.

Бүгү чурттарда ак-сеткилдиг чүсчү миллион кижилер ам беш улуг күрүчкелериниң аразынга Тайбынның Пактызы дөшт! — деп лозунун адаа-биле демисежип турарлар. Хосталган Кыдаттын ажил-ишчилери болгаш Франциянын докерлери, Чехословакиянын хостуг хамаатылары болгаш Африканың мөлчүткен чурттакчылары, Италиянын машина-тудугчулары болгаш Бразилиянын поденчиктери — дайыннын кара булуду черни дуглавазын деп күзээр бүгү кижилер Тайбынның Пактызын негеп турарлар. Тайбын-

нын Пактызын чарары дээн улустарнын күчүлүг шимчээшкенин дайыннын айылынга удур демиселче улустарнын чаа-чаа кезектерин көдүрүп үндүрүшпаан, улам калбарып турар. Тайбынның Пактызын чарар дугайында Тайбынның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кыйгырынын аадаңга ам беэин 250 миллион кижиге боттарынын холдарынын үжүүн салган.

Империализм-биле болгаш ажилчын шимчээшкенинде оон агентуразы—барын социалистер-биле, титожу өскерликчилер-биле болгаш тайбыннын база демократиянын өске-даа эжезиниң дайыннары-биле калдыг-дошкун демиселдин оодунга коммунисттик партиялар тайбынның болгаш боттарынын улустарынын амдырал эрге-ажыктарын камгаларынын тугун улам бедик көдүрүп турар. Тайбын дөшт коргусчок демиселчилерин күзел-соруун реакциянын кандыг-даа шаажылдалдары болгаш димзенишкенини сып шыдаваз. «Коммунисттерин сып болбас. Сталин дээрге кан-дыр, а делегейниң бүгү коммунисттери ол металлдан буткен чүвө!» — деп Испаниянын коммунисттик партиязынын маадырлыг оолдарынын бирээзи шаажылаттарынын мурнууда ыңчап алгырган.

Тайбынга ынакшылдыг улустарнын күштери санап четинмес. Чүсчү миллион бөдүүн кижилерин тайбынга күзел-соруу чаныш-сынныш чок. Тайбыннын камгалачылары боттарынын хурээленин улам сырый катыштырып турар.

Эш Сталиннын айтып турары болза: «Бир эвес улустар тайбынны камгалап алырынын херээн боттарынын холунга алгаш, ону туюлдуңга чедир камгалаар болза, тайбын-

камгалап алдынган болгаш быжыктан турар. Бир эвес дайын кыпсыкчылары улус массаларын хол-үгүлдү-биле будалдырып, мегелеп тургаш оларны делегейниң чаа дайынныч кири тыртып ап шыдаптар болза, дайын чайлаш чок апарып болур.

Ынчангаш дайын кыпсыкчыларынын кем-буруулуг херектерин сойгалап илердериниң чепсез болур тайбынны камгалап алыры дөшт калбак кампания ам бирги чергениң уjur-дузалыг болуп турар.

Тайбың политиканың өндүр тук тудукчузунун мерген угаанын сөстери бүгү чурттарын миллион миллион бөдүүн кижилериниң чаа дайынны чайладыр дээн шийтпирлини улам күштөлдүргөн.

Совет Эвилелиниң даштыгы политиканын — тайбынның болгаш айылы чок чоруктун, улустарнын дөшт эргезиниң болгаш эп-найыралынын политиканын улус массалар хажык чок деткип турар. ССРЭ-ниң тайбынга ынакшылдыг политиканын ат-сураанын бүгү делегейге өзүшкүнү болза империалисттик дайынны болгаш оон организаакчыларынын улус массаларын көөр хөөн чогуңуң күштөлгенин чугаалап турар.

Ажилчын аңгынын болгаш оон дайынчы авангарды — коммунисттик партияларын баштап турары тайбын талаакчыларынын бүгү-делегей фронтуну ышкаш ыңдыг күчүлүг, организаастыг болгаш сырый катышкан империалисттик агрессорларын орунуга моон мурнууда кажан-даа туруп көрбөөн. Тайбынга ынакшылдыг улустарнын катышкан күштери тайбыннын улуг херээн камгалап алыр болгаш быжыдып шыдаар. В. КОРИОНОВ.

„КАН СОЛДАТ“ („Стальной солдат“)

деп кыдат чаа уран чечен кино чурукту областын экраннарынга июль айның 9-та үндүрүп эгелээр.

Дунбейнин киностудиязы ову бүдүрүп үндүрген. 1950 чылда „Главинопрокаттың“ үндүрүлгези.

УДУГЛУГ САЛЫШКЫННЫ БУГУ АЖААЛГА

КАССАЛАРЫ ХУЛЭЭП АП ТУРАР

Дараазында тираж 1951 чылдың

октябрьде болур.

Удуглуг салышкыннарынын өске бүгү салышкыннардан ылгалы болза, ону салган кижилер оон оруганын удуг хевирлг кылдыр алыр, салышкыннын талазы-биле удугларын тиражын чылда ийи катеп; апрельдин 1-ден 10-га чедир болгаш октябрьдин 1-ден 10-га чедир чорудар.

Тираж бүрүзүнге бир муң савнары 25 санныг удугларлыг кылдыр ойнаар, удуглуг санга чартык чылдын дургузунда шыжжап келген салышкыннын ортумак артынын 1 ойнаашкын 200 хуузу хемчээлдиг, 2 ойнаашкыннар 100, 100 хуу хемчээлдиг болгаш 22 ойнаашкыннар 50, 50 хуу хемчээлдиг кылдыр чорудар.

Ынчангаш салышкыннын ортумак артын 400 рубль болза, 6000, азы 3000 азы 1500 рубльди ойнап ал болур.

Ажаалга кассаларына салышкыннар ССРЭ-ниң улус ажилчыннын моон сонгааргы хөжүлденинге дуза болуп турар.

Бодунарынын акшанары ажаалга кассаларына удуглуг салышкыннага салынар!

Ажаалга кассазынын Область Эргелели.